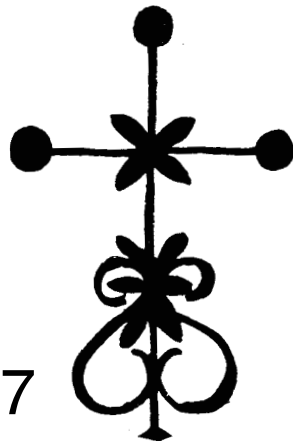

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 2, 2007

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Historiaa

Suomessa oli enimmillään vuonna 1945 kaikkiaan 564 kuntaa. Pian sodan jälkeen, kun kunnille määrätty tehtävä nopeasti kasvoivat ja niiden taloudelliset vastuut lisääntyivät, valtion hallinto alkoi vaatia kuntien hallinnollisen alueen laajentamista ja siksi myös kuntaliitoksia. Aluksi liitokset koskivat vain Helsingin ja Tampereen pienten lähikuntien yhdistämisä ja eräitä kaupunkien ympärillä olevia maalaiskuntia.

Laajemmat suunnitelmat kuntaliitok-
sista tehtiin 1960-luvulla, jolloin kaikki kunnat joutuivat ottamaan kantaa ehdotettuihin kuntaliitoksiin. Mallia oli otettu Ruotsissa samaan aikaan tehdyistä kuntien yhdistämisistä. Tarvasjoelle ehdotettiin silloin ns. makkarakuntaa Koskelta Lietoon. Tuolloin vielä neuvotteluasetelmat olivat tasavertaisemmat, kun Liedossa oli asukasluku pienempi kuin toisten liitettävien yhteensä. Lopullisessa lausunnossa vuonna 1970 Tarvasjoen kunnanvaltuusto kuitenkin hylkäsi kuntaliitosehdotuksen äänestyksessä äänin 10-5.

Vuosina 1967-1977 tehtiin Suomessa kaikkiaan 82 kuntaliitosta. Tarvasjoen lähialueelta kuitenkin vain pienet kunnat: Angelniemi, Maaria, Kakskerta, Karuna, Hinnerjoki, Honkilahti, Paattinen, Pyhämaa, Metsämaa, Karjala, Lokalahti muun muassa, liittyivät suurempiin kuntiin.

Noista vuosista alkoi valtava kuntien kehityksen kausi. Rakennettiin kansanterveysjärjestelmä terveyskeskuksineen, alue- ja keskussairaalat, siirryttiin peruskouluun, kuntien kaavoitus ja taajamarakentaminen laajeni, rakennettiin kunnallistekniikkaa: tiet, vesihuolto runkojohtoiheen ja vesitornit, jätevesiviemärit puhdistamoiheen, kevyenliikenteen väylät, katuvalot, jätehuolto kaatopaikoiheen ja vapaa-ajan palvelut. Vanhusten huolto monipuolistui. Tuli vanhusten- ja palvelutalot, ruoka- ja terveyshuolto, kodinhoitajat, palvelukeskukset, vammaisten huolto, lasten päivähoido, ammatikoulut, kansalaisopistot jne.

Elintason noustessa kuntienkin talous vahvistui ja kesti suurten investointien ja lisääntyvän palvelutarjonnan paineet. Tosin kehitys vei vähitellen eräitä kuntia katastrofin partaalle ja alueellisesti muuttamat kunnat joutuivat väestökadon ja työttömyyden takia vaikeaan asemaan. Toisaalta valtio myös rasitti raskaasti kuntia määräämällä uusilla laeilla kunnille lisää tehtäviä, osoittamatta niiden toteuttamiseen tarvittavia varoja ja leikkasi valtionosuuksia laman aikana.

Tarvasjoki on pian ollut asuttuna 700 vuotta ja itsenäisenä kuntana runsaan vuoden kuluttua 140 vuotta. Se on aina ollut eturivin kuntia ja pystynyt tuottamaan ja turvaamaan kuntalaisilleen ne palvelut, jotka sille on ollut lakisääteisesti määrätty ja aina vähän enemmänkin. Tässä kuntaa on ratkaisevasti auttanut kuntalaisten ja heidän yhdistystensä laaja yhteistoiminta ja taloudellinen tuki, joka on voimavarana mahdollista vain pienissä ja yhtenäisissä kunnissa.

Uuden kuntalain valmistelu ja liittymisavustukset ovat vauhdittaneet kuntaliitoksia, niin että esim. 1.1.2007 kuntaliitoksen teki 27 kuntaa. Sen jälkeen Suomessa on vielä 431 kuntaa, vaikka 147 kuntaa on jo hävinnyt kuntakartalta.

YKSIN VAI YHDESSÄ

Laki kunta- ja palvelurakenne-uudistuksesta

Uudet suunnitelmat kunta- ja palvelurakenteen uudistamisesta lähtivät liikkeelle 2003, kun Vanhasen ensimmäisen hallituksen hallitusohjelmaan kirjattiin pyrkimys kuntauudistukseen. Sitä koskevan lain valmistelu aloitettiin heti ja valmistelusta päävastuun sai alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen. Tehtävä oli hyvin haasteellinen, ottaen huomioon Suomen kuntarakenne, kuntien suuret koko erot ja alueelliset erityispiirteet. Alusta asti pyrkimyksenä oli kuntakoon suurentaminen ja suurempien yhteistointa-alueiden perustaminen. Näin ei haluttu edes tunnustaa eikä tutkia sitä tosiasiaa, jonka monet tutkijat todistivat, että pienet kunnat toimivat taloudellisesti paljon tehokkaammin ja lähidemokratia sekä palvelut toteutuivat parhaiten alle 10 000 asukkaan kunnissa.

Samoin jätettiin myös tutkimatta se mahdollisuus, että kuntien selviämismahdollisuuksia olisi ratkaisevasti parannettu selkeyttämällä kuntien ja valtion välistä tehtävien jakoa. Tätä olisi ollut mm. erityissairaanhoidon siirtäminen valtion vastuulle, koska sen epätasaisesti jakaantunut rasitus oli koetellut varsinkin pienten kuntien taloutta.

Kahden vuoden tiiviin työn jälkeen kesäkuun lopussa 2006 hallitus pääsi

yksimielisyyteen ns. peruskuntamallista, jonka pohjalta laki voitiin antaa. Lain mukaan perusterveydenhuollossa ja siihen liittyvissä sosiaalipalveluissa asukaspohjan tulee olla vähintään 20 000. Kuntien on pakko perustaa joko yhteistointayksiköjä tai liittyä toisiinsa. Kunnat voivat siksi muodostaa yhteistointa-alueen, joka vastaa näistä palveluista, jossa yksi kunta toimii isäntäkuntana. Sama koskee ammatillisen peruskoulutuksen järjestämistä, missä tarvittava asukaspohja on 50 000 asukasta.

Lain perusteluissa päätettiin, että talousvaikeuksissa olevat kunnat saavat yhdessä valtion kanssa selvittää, pystyvätkö ne turvaamaan palvelut asiakkailleen vai onko niiden liityttävä toisiin kuntiin valtion määrätessä suunnan. Näin kierrettiin suorat pakkoliitokset.

Lain mukaan valtio kannustaa kuntaliitoksiin myöntämällä korotettua yhdistymisavustusta, jos liitokset tapahtuvat vuoteen 2013 mennessä. Merkittävä Turun ja sen lähikuntien kannalta on se lain kohta, joka velvoittaa maakuntien keskustaupunkien laatimaan niitä ympäröivien ja niihin yhteiskuntarakenteellisesti kiinteästi liittyvien kuntien kanssa yhteistyösuunnitelman kiinteästä yhteistyöstä mm. asumisen, liikenteen, palvelujen ja maankäytön osalta ja näin myös keskitetystä hallinnosta.

Tarvasjoki 1960-luvulla.

AITAN RAPPUSILLA

(muisteluita)

Vanhoiden talojen välistä
-melkein seinä hipoen-
kulkee muinoinen härkätie.

Tuvissa hyörinä hiljennyt.
Lasten leikit päättyneet.
Uunin lämpö hiipunut.
Leivät kypsyneet ja vieti aittaan.
Sammutettu lamppu viimeinen.

Vanhoiden talojen vaiheilla
viipyy syksyinen ehtoo.
Asukkaat levossa lie.

- - - - -

Kaukana vanhasta härkätiestä
kulkee nykyinen liikenne
utta tietä aikataulujen mukaan.

Alli Koskiranta

Tarvasjoki ja laki kuntauudistuksesta

Suomen muiden kuntien tapaan myös Tarvasjoen oli otettava kantaa yhteistyön suunnasta, tehtävä yhteistyöselvitys ja sen pohjalta selvitettävä konkreettiset yhteistyömuodot.

Tarvasjoen kunnassa on jo pitkät perinteet yhteistyöstä palvelujen järjestämiseksi kuntalaisille. Tarvasjoen kunta täyttää kuntayhtymien kautta kaikki lain vaatimat asukaspohjavaatteen niinterveydenhuollon kuin ammatillisen peruskoulutuksenkin osalta. Siksi varsinaisen lainmukaisen toimeenpanosuunnitelman tekeminen ja toimittaminen valtiolle ei vaatinut muutoksia Tarvasjoen palvelurakenteeseen. Lisäksi jokaisella toimialalla on rikasta yhteistyötä lähikuntien kanssa. Niistä kokonaisvaltaisimpana mainittakoon teknisen toimen yhteistyön aloittaminen Auran kunnan kanssa, rakennusvalvonnan järjestäminen yhdessä Marttilan kunnan kanssa ja maaseututoimen hoitaminen Liedon, Marttilan, Auran ja Tarvasjoen kuntien kesken yhteistyössä.

Palvelurakenteen todellinen haaste tulee kunnassamme vastaan kymmenen vuoden kuluessa. Kun eläköityvien määrä kasvaa ja työntekijöiden rekrytointi vaikeutuu sekä toisaalta palvelujen kysyntä nousee vanhusväestön palvelutarpeen lisääntyessä, on kunnassa oltava valmius palveluiden järjestämiseksi. Siinä mielessä kuntamme luottamushenkilöt ovat olleet kaukaa viisaita, että Paras - hankkeen ohella on selvitetty jo nyt lähikuntien kanssa mahdollisuuksia kunnan palvelurakenteen edelleen kehittämiseksi.

Tarvasjoen tavoitteena on ollut jatkaa kuntien välisen yhteistyön kehittämistä mahdollisimman laajalla kuntapohjalla. Konkreettisimmin palvelurakenteen tarkastelu on edennyt Tarvasjoen työsäkäynti- ja palvelualueen suuntaan, eli Lietoon ja Auraan. Tältä pohjalta Lieto-Aura-Tarvasjoki (LAT) yhteistyösuunnitelmaa valmisteltiin keväällä 2007 ja 28.8.2007 Tarvasjoen kunnanvaltuusto päätti liittyä mukaan LAT-kuntakolmikon kuntaliitoksen esiselvitykseen.

Esiselvitys valmistui loppusyksystä 2007. Kunnanvaltuusto käsitteli 14.11.2007 kuntaliitoksen edellytyksiä koskevan selvityksen ja päätti, että Tarvasjoen kunta käynnistää mahdolliseen kuntaliitokseen johtavat neuvottelut Auran ja Liedon kuntien kanssa kuntaliitossopimuksen ja palvelujen järjestämisen suunnitelman aikaansaamiseksi. Mahdollinen liitosaikataulu täsmentyy päätöksen mukaisesti neuvottelujen kuluessa siten, että aikaisin liitoksen mahdollinen toteutuminen olisi vuoden 2010 alusta.

Tarvasjoen kunnanvaltuusto käsittelee palveluiden järjestämisen vaihtoehtoja, kuntaliitossopimusta ja palvelujen järjestämissuunnitelmaa kesäkuussa 2008.

Kaikkessa uudistamisessa on tarkoitus päästä tehokkaampiin ja laadukkaampiin palveluihin sekä taloudelliseen ja joustavaan hallintoon. Ensisijaisesti on tärkeää, että palvelut kohtaavat paremmin myös kunnan eriosissa asuvat asukkaat ja lähidemokratia syvenee. Vasta sopimuksen sisältö ratkaisee kuntaliitoksen edut.

Halikon kunnan vanha kunnantalo on nimetty Fransin-taloksi. Tämä pitkään kunnantalona toiminut rakennus, joka nykyisin toimii museokahvilana, käsityö- ja matkamuistomyymälänä ja kokoonmistilana, on saanut nimensä kahdesta entisestä kunnansihteeristä ja paikkakunnan merkittävistä vaikuttajista Frans Nummilasta ja Frans Tarvaksesta. Aina vieraillessani tuossa Fransin-talossa on esittelijä kertonut noista Halikolle tärkeistä kunnallismiehistä ja kotiseutuvaikuttajista. Samalla on aina kerrottu heidän olleen naapurusten poikia Tarvasjoelta, joille läpi elämän oli tärkeää siellä vietetty lapsuus ja nuoruus sekä sieltä saatu pohja elämäntehtäviin.

Kirjoittaessani ja tutkiessani Tarvasjoen kirjaston 150-vuotishistoriaa huomioni kiintyi 1900-luvun alun lainaajaluetteloiden eräisiin ahkeriin lainaajiin ja monipuolisiin kirjastonkäyttäjiin. Noiden joukossa oli usein nimet Frans Nummila ja Frans Kujanpää, myöhemmin Tarvas. Siksi nyt kerron nykyisille tarvasjokilaisille näistä kahdesta Tarvasjoen pojasta ja heidän elämästään.

Frans Nummila 1883-1962

Frans Nummila oli syntynyt Nummilan torpassa Hämeen Härkätien varressa. Torpan rakennukset olivat tien pohjoispuolella aivan Euran Kujanpään kohdalla. Kujanpää taas oli tien eteläpuolella ja sen päärakennus oli hyvin lähellä tietä tien suuntaisesti. Nummila oli Nokan tilan torppa, eikä ole tietoa kuinka vanha se oli.

Fransin isä Juha Antinpoika Nummila oli syntynyt 1850 ja äiti Matilda Kristiinantytär vuonna 1854. Perheeseen oli syntynyt kymmenen lasta, kuusi poikaa ja neljä tyttäreltä, joista kaksi oli kuollut jo pienenä. Vanhin lapsista Juho Järvinen avioitui Amanda Josefiina Kanervan kanssa ja perusti Horrisiin oman Mäkilän tilan.

Hänen poikansa Reino Järvinen ja pojanpoikansa Risto Järvinen ovat jatkaneet Mäkilän isännöintä. Muut Nummilan perheen lapsista siirtyivät aikuisina pois Tarvasjoelta.

Frans Nummila oli käynyt Euran kansakoulun ja hänellä oli kova halu opiskella. Koska tuolloin useimmilla tarvasjokelaisilla oli hyllyssä vain Raamattu, katekismus, virsikirja ja almanakka, oli kirjasto verraton apu nuorukaisen tiedon hakuun. Kirjasto oli muuttanut Fransin kouluaikana Euran koululle, jossa opettaja sitä hoiti. Kirjasto oli nykymittapuun mukaan vielä vaatimaton, noin 350 kirjaa, mutta sisälsi huolella valittua kirjallisuutta. Kirjastosta lähes puolet oli monipuolista tietokirjallisuutta.

Frans opiskeli ahkerasti ja itsenäisesti. Kaiket vapaa-ajat, minkä hän raskailta maatoilta ehti, hän käytti lukemiseen. 1900-luvun alussa hän oli jonkin aikaa työssä Turussa ja sinä aikana suoritti erilaisia mm. kirjanpitoon liittyviä kursseja. Elettiin kansallisen heräämisen, teollisuuden kasvun ja liiketoiminnan monipuolistumisen aikaa. Fransista kasvoi monitaitoinen ammattimies erityisesti kaupan ja talouselämän alalla.

Turkuun oli perustettu 1901 Suomen ensimmäinen osuuskauppa. Se aloitti toimintansa tammikuussa 1902. Tuon Vähäväkisten Osuuskaupan johtajana oli 1903-1905 ylioppilas Väinö Tanner. Maakuntaan syntyi suuri innostus osuuskauppojen perustamiseen. Niinpä Halikon Hajalaan perustettiin osuuskauppa ensimmäisten joukossa vuonna 1904 ja sen ensimmäiseksi hoitajaksi valittiin Frans Nummila. Nuorimies oli tarmokas tomissaan ja sai kaupan menestymään. Omaan lukuunsa hän perusti kaupan yhteyteen mm. puhelinkeskuksen, koska katsoi, että puhelin oli kaupanhoidossa välttämätön. Nummilan monipuolisia taitoja kuvaa, että hän itse henkilökohdaisesti asensi viisinumeroisen keskuksen paikoilleen ja rakensi sinne tulevat yhteydet toisiin keskuksiin.

Frans Nummila avioitui 1915 Lempi

KAKSI FRANSSIA

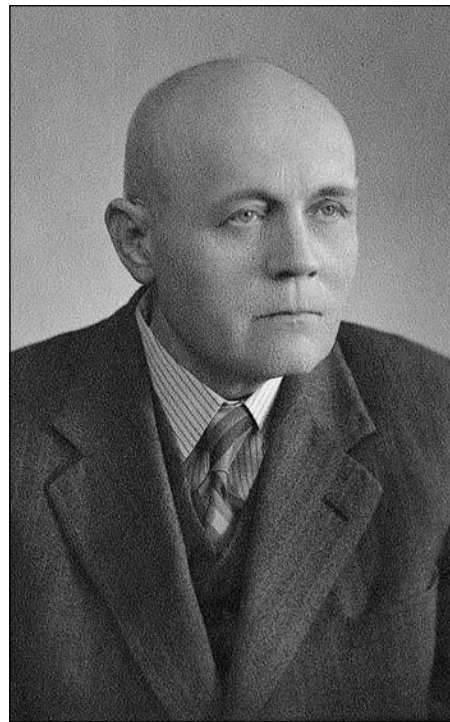
Frans Nummila. Kuva Sirpa Routasalo.

Simolan kanssa. Nyt perhe muutti Perniöön, jossa Nummila Paarskylän isännän Filemon Kaarlosen kanssa perusti yhteisyrityksenä konepajan ja yhden maan ensimmäisistä autokorjaamoista Perniön asemalle. Yritykselle olivat tärkeitä rautatieyhteys ja sähkövoima, kun Kosken voimalaitokselta oli vedetty asemaseudulle sähkölinja. Yritys meni aluksi hyvin, mutta vuonna 1924 yhteistyö Kaarlosen kanssa hajosi. Tällöin Nummila myi rakentamansa kivitalon toimintansa aloitettavalle Perniön yhteiskoululle ja perhe muutti Mynämäen Korvensuuhun. Perniössä Nummiloille syntyi 1916 perheen ainoa lapsi Aino Eliisa Nummila.

Pitkään eivät Nummilat Mynäällä olleet, sillä Halikossa tuli 1925 avoimeksi kunnankirjurin virka, johon toimeen Frans Nummila valittiin. Nyt perhe muutti nykyiseen Fransin-tupaan, jonka toisessa päässä oli kunnantalo ja toisessa asunto. On kerrottu, että virka oli erittäin suuri. Nummila kuitenkin kokosi nopeasti hoitamattoman arkiston ja kirjanpidon sekä kehitti kunnan ainoana virkamiehenä kunnan toiminnot esimerkilliselle tasolle. Tuon ajan suurin kunnallinen hanke oli Halikon kunnalliskodin perustaminen 1927 Hajalaan.

Kunnankirjurin tarmokas toimikausi jäi Nummilalta kuitenkin vain kolmeen vuoteen, sillä 1928 hänet kutsuttiin taas Perniöön KOP:n Perniön konttorin johtajaksi. Tästä alkoi hänen pankkimiesuransa. Elettiin pahimman pulakauden vuosia, jolloin pankinjohtajatkin olivat kovilla. Taloustilanteen jo vähän rauhoittua, Nummila siirtyi 1932 saman pankin konttorin johtajaksi Urjalaan.

Kauan ei Nummila kuitenkaan Urjalassa viihtynyt, sillä kun kauppias Löfgrenin kauppatalo Halikon kirkolla tuli vuonna 1933 myyntiin, Nummila osti sen ja perhe muutti kolmannen kerran Halikkoon. Kauppiaan ammatti, josta hän itse kovasti piti, ei nyt kuitenkaan jäänyt hänelle ainoaksi ammatiksi, sillä heti hänen Halikkoon tultuaan palovakuutusyhdistys pyysi

Frans Tarvas. Kuva Aune Sarlin.

häntä toimitusjohtajaksi. Sodan sytyttyä hänestä tuli Halikon kansanhuollon johtaja. Sotavuosina 1942 Salon säästöpankki perusti sivukonttorin Halikon kirkolle Nummilan kauppataloon ja palkkasi Frans Nummilan konttorinhoitajaksi. Näin hänen pankkimiesura jatkui taas eläkkeelle siirtymiseen asti vuoteen 1956, jolloin säästöpankki rakensi Halikkoon oman toimitalon.

Frans Nummila oli jo 50-vuotias tullessaan 1933 lopullisesti Halikkoon. Pidettynä ja laajalti luottamusta nauttivana Frans Nummilaa pyydettiin moniin luottamustehtäviin niin kunnassa kuin erityisesti seurakunnassa ja ne hän myös tunnollisesti hoiti. Aino Nummila, joka vuonna 1942 oli valmistunut äidinkielen maisteriksi, teki pitkän päivätyön Salon yhteiskoulun lehtorina. Hän käytti kaiken vapaa-aikansa isänsä auttamiseen, milloin kaupassa, pankissa tai seurakunnan tehtävissä. Yhdessä he perustivat ja kokosivat Halikon kotiseutumuseon ja hoitivat sen toimintaa sekä kotiseutuyhdistystä. Tunnettu on myös heidän suuriarvoinen työnsä Rikalan mäkiäalueen rauhoituksessa ja sen hautalöytöjen tutkimuksessa.

Aino Nummilan laajasta elämäntyöstä muistetaan erityisesti hänen kannustava toimintansa vähävaraisten ja lahjakkaiden nuorten avustamiseksi ja tukemiseksi opintielle. Palattuaan kolme vuotta vaatimesta Lotta-työstä rauhanajan kouluympäristöön hän näki ne suuret taloudelliset vaikeudet, jotka monilla lahjakkailla nuorilla oli päästä opiskelemaan ja halusi auttaa heitä. Hänen johdolla kuntaan perustettu opintorahastoyhdistys oli suureksi avuksi monelle opiskelijalle ja itse hän ohjasi ja avusti lahjakkaita nuoria opiskelemaan ja työuralle. Tässä työssä häntä kannusti myös isä, jolle omassa nuoruudessa oli opiskeluun suostunut mahdollisuudet vain peräänantamaton itseopiskelu sen kirjallisuuden ja koulutuksen puitteissa, jonka synnyinkunnan kansakoulu ja kirjasto tarjosivat. Frans Nummilan kuoltua 1962 Aino Nummila

jatkoi monia heidän yhdessä perustamia ja hoitamia toimia.

Frans Tarvas 1890 – 1961

Frans Tarvas oli syntynyt vuonna 1890 maanviljelijän poikana Someron Yli-Väärälän talossa Hämeen Härkätien varrella. Hänen ollessaan kolmevuotias perhe muutti Tarvasjoelle isän ostettua Euran Kujanpään tilan. Kuten siihen aikaan oli yleistä, perhe otti tilan mukaan sukunimekseen Kujanpää.

Kujanpään pojat ystäväystyivät pian uuden kotiseudun lasten ja nuorten kanssa ja lähimmät niistä asuivat tien toisella puolella Nummilassa. Fransin kaima Frans Nummila oli häntä yli kuusi vuotta vanhempi, mutta heitä yhdisti yhteinen tiedon jano ja kirjaston rikas kirjojen maailma. Kun Frans sai päästötodistuksen Euran koulusta 1904, oli Frans Nummila jo valittu osuuskaupanhoitajaksi Hajalaan ja jättänyt Tarvasjoen lopullisesti.

Frans Kujanpää teki työtä kotitilallaan ja maataloudesta tuntui tulevan hänen ammattinsa. Siksi hän hakeutui 1914 silloisessa Messukylässä sijanneeseen Ahlmanin käytännöllis-tietopuoliseen maamieskouluun, josta hän sai päästötodistuksen vuonna 1916. Kouluaikana syntyi ensimmäinen maailmansota ja alkoi Venäjän vallankumous. Frans palasi koulusta kotitilalleen maataloustöihin. Sodasta, hallan tuhoamasta sadosta ja yleisestä rauhattomuudesta johtuva elintarvikepula aiheutti elintarvikkeiden säännöstelyn vuonna 1917. Niinpä lääninhallitus velvoitti kunnat perustamaan elintarvikelautekunnat ja kutsui joka pitäjään henkilön hoitamaan säännöstelyä. Tähän tehtävään kutsuttiin Frans Kujanpääkin vuosiksi 1917-1921. Näin hän toimi elintarvikelautekunnan puheenjohtajana ensin Tarvasjoella, josta hänet kutsuttiin jo 1918 rahastonhoitajaksi Nurmijärvelle ja sieltä Yläneelle.

Palattuaan Tarvasjoelle ensimmäinen kunnanvaltuustomme pyysi häntä hoitamaan kunnansihteerin tehtäviä sivutoimisesti. Tarvasjoelle oli 1920 perustettu ensimmäisenä rahalaitoksena säästöpankki. Aikaisemmin kunnankirjurin tehtäviä sivutoimisesti hoitanut opettaja Vilho Mattila ryhtyi nyt opettajatoimen ohessa hoitamaan säästöpankkia ja luopui kunnankirjurin virasta. Frans Tarvas toimi kunnankirjurina vuoteen 1922, jolloin Erkki Yrjänä otti toimen hoitaakseen. Vuonna 1921 uuden sukunimilain tultua voimaan Frans muutti sukunimensä Kujanpää Tarvaksiksi, jonka nimen hän myöhemmin kertoi ilmaisevan hänen kotiseutunsa ja sukujuurensa.

Frans Tarvaksen kotitilalla Kujanpäässä tapahtui noina vuosina muutoksia, kun vanhin veli Emil avioitui Lyidia Lehtosen kanssa 1923 ja ryhtyi viljelemään kotitilaa. Fransin veljeksistä Evert ja Kalle lähtivät Amerikkaan, jonne Evert, joka myös otti sukunimekseen Tarvas, jäikin loppuelämäkseen. Frans myös ryhtyi etsimään lopullista ammattiaan. Kunnallisalalta saadut kokemukset kiinnostivat ja hän hakeutui Maalaiskuntien liiton kunnallismieskursseille Turkuun syksyllä 1924 ja seuraavana vuonna järjestetyille jatkokursseille Helsinkiin.

Itsenäisen Suomen lainsäädäntö lisäsi kuntien tehtäviä moninkertaisiksi entisestä ja Maalaiskuntien liitto päätti järjestää erityistä kunnankirjurikoulutusta, koska pelkkien luottamushenkilöiden voimin ei enää kuntia voitu johtaa. Kunnankirjurikurssille pääsyyn vaadittiin kunnallismieskurssi ja jatkokurssi sekä kahden vuoden harjoittelu kunnallisalalla. Heti kunnallismieskurssien jälkeen Frans Tarvas haki ja pääsi Haapaveden kunnankirjuriksi. Tässä vaativassa tehtävässä hän oppi tuntemaan Pohjois-Suomen suuret vaikeudet taloudellisesti köyhässä pitäjässä etelän vauraampiin kuntiin verraten. Tätä harjoitteluaikaa hän piti myöhemmin hyvin kasvattavana ja maamme kunnalliselämän tuntemuksessa avartavana. Haapavedellä Frans Tarvas

Euran Kujanpää 1920-luvulla. Etualalla Nummilan torpan riukuaitaa.

avioitui kunnankätilö Maija Haarasen kanssa. Myöhemmin perheeseen syntyi kaksi tyttärelä.

Vuonna 1928 Frans Tarvas oli niiden 15 ensimmäisen kunnallismiehen joukossa, jotka läpäisivät ensimmäisen kunnankirjuritutkinnon ja hän oli pätevä hakemaan kunnankirjurin tointa. Halikon kunnankirjurin toimi tuli avoimeksi vuoden 1929 alusta, kun jo lapsuudesta tuttu Frans Nummila lähti pankinjohtajaksi Perniöön. Tultuaan valituksi Tarvas siirtyi takaisin kotimaakuntaan pätevänä ammattimiehenä.

Frans Nummila oli kunnankirjurikautenaan laittanut Halikon kunnanviraston hyvään järjestykseen, mutta kunnassa odottivat paljon pääomaa vaativat rakennustyöt ja sosiaalialan tarpeet. Juuri käyttöön otettu kunnalliskoti oli saatava toimivaksi. Oppivelvollisuuslain vaatimat kansakoulut oli rakennettava. Kunta oli hajanainen, kun Hajala, Märynummi, Vaskio ja Vartsala laajenivat keskustaa nopeammin ja toisaalta Salo vaati rakennusalueita Halikon puolelta. Samaan aikaan kuntataloutta koitteli 1930-luvun lama ja kuntatalous oli kovalla koetuksella työttömyyden hoidon takia.

Kerrotaan, että noina vuosina kunnankirjuri joutui niin kovan työpaineen alle, että hänen oli palkattava itselleen apulainen. Kuvaavaa tuolle ajalle oli, että kunnankirjurin työ katsottiin urakaluonteiseksi ja jos hän apua tarvitsi, oli se itse palkattava omista varoistaan. Ennen sotaa Halikonkin kunnan talous saatiin tasapainoon, mutta vasta sota-ajan jälkeen kunnalla oli varaa palkata kasvaviin töihin henkilökuntaa.

Sotavuodet olivat myös kunnallishallinnolle ja kunnan ainoalle virkamiehelle vaikeaa aikaa. Kunnan oli vastattava puutteen keskellä kansanhuollosta, vanhusten huollosta, siirtoväen majoittamisesta, sotaleskien ja -orpojen huollosta, lasten koulutuksesta, terveydenhoidosta. Yhtenä

vaikeimmista tehtävistä Frans Tarvas piti hevosottomiehen tointa. Armeijalle oli pakko saada hevosia ja samalla oli katsottava, että tiloille jäi juuri niin paljon hevosia kuin välttämättä tarvittiin. Hevonen oli tuohon aikaan välttämätön maataloudessa ja siirtotöissä. Maataloustöiden onnistuminen oli elintarvikehuollolle elinehto, kuten polttopuiden teko ja kuljetus metsästä.

Rauhan tultua alkoi voimakas jälleenrakentamisen, joka merkitsi myös kunnallishallinnossa laajenevien tehtävien

aikaa rakentamisessa, koulutuksessa, sosiaalihuollossa, kunnallistekniikassa, taloushallinnossa jne. Raskaat sotavuodet ja ikääntyminen olivat jättäneet jälkensä Frans Tarvaksen terveydentilaan. Sydänoireet pakottivat hänet hiljentämään työtahtia ja eläkeikä lähestyi. Vuonna 1952 Tarvakset muuttivat pois Fransin-talosta läheiseen omakotitaloonsa. Ennen eläkkeelle jäämistä Frans Tarvas sai valmiiksi suunnitelmat myös Halikon uudesta kunnantalosta, jonka valmistuttua vuonna 1955 vanha Fransin-talo jäi

Frans Nummila eläkevuosinaan kotikirjastossa. Kuva Sirpa Routasalo.

Halikon kunnanvaltuusto vanhassa Fransin talossa 1950-luvulla. Frans Tarvas sihteerinä. Kuva Aune Sarlin.

ITSENÄISEN TALONPOJAN TULEVAISUUS

Historia

Sanoilla talo, talas, talonpoika on hyvin vanha historia. Kielitieteen mukaan sana on baltialainen ja on mahdollisesti tullut Suomeen jo vasarakirveskulttuurikaudella. 5000 vuotta sitten. Silloin maahamme saapuivat ne kivikautiset asukkaat, jotka kasvattivat karjaa ja laidunsivat niitä metsästä raivaamalla laidunmailla meren rannikolla. Näin sana talo merkitsi ensisijassa kiinteää asumusta. Siksi se oli maatila, johon oli jääty pysyvästi maata viljelemään ja karjaa kasvattamaan. Pyyntitalouden aikana asumus, kota, siirtyi eräalueen mukaan ja asujat myös. Kiinteän asutuksen mukana talosta tuli omistusoikeuden kohde, omistajana ensin perhe sitten suku.

Viimeistään rautakauden talonpojilla oli kiinteästä asutuksesta, talosta, johdettuja yhteiskunnallisia oikeuksia. Talojen jakaantuessa syntyi kylä, kylät muodostivat pitäjän ja pitäjät heimoalueittain maakunnan. Kaikki pohjoismaiset yhteiskunnat perustuvat talonpoikaisuuteen, eikä feodalismi päässyt sitä koskaan murtamaan. Talonpoikaisuudesta tuli demokraattisen yhteiskunnan perusta. Toisin oli Venäjällä, jossa eivät itsenäiset talonpojat muodostaneet yhteiskuntaa. Samoin muuallakin Euroopassa feodalismi kauan tukahdutti itsenäisen talonpoikaisen yhteiskunnan pohjan.

Pohjoismaisen talonpoikaisuuden varassa myös yhteiskunta toimi, kunnes teollistuminen ja kauppa pystyivät luomaan työtä ja vaurautta maataloudesta vapautuvalle väestönosalle. Talonpoikaisen yhteiskunnan staattisuus on vasta sadan viimeisen vuoden aikana muuttunut hyvinvointi-ideologiaan. Samalla se on muuttanut talonpoikamääritettä yhdeksi yhteiskuntarakenteen tai -ideologian käsitteeksi.

Suomen erityisyys

Suomen talonpoikaisessa maataloudessa ja sen historiassa ovat omat muista maista poikkeavat erityispiirteet. Niistä tärkein on ollut pientilavaltaisuus. Sen on mahdollistanut Euroopan onnistuneimmat maareformit. Torppien perustaminen oli luonut ensimmäisen portaan tilattoman väestön mahdollisuuden viljellä itsenäisesti maata, jonka omistusoikeuden osalta mahdollisti torppien itsenäistyminen. Sitä seurasivat sodan jälkeinen siirtoväen ja rintamamiesten asutus ja myöhempi asutustoiminta.

Suomen erityispiirteitä ovat myös talonpoikaiset demokraattiset perinteet ja osallisuus valtion luomiseen sekä maa- ja metsätalouden kiinteä yhteys. Erityisyytenä muiden maiden maatalouteen ovat myös lyhyt kasvukausi, seitsemän kuukauden routa ja sateisuus. Golf-virran vaikutuksesta Suomessa on mahdollisuus maatalouteen leveysasteilla, joilla Amerikan mantereella ei maata voi viljellä. Maatalous on meillä osa itsenäisyyden fundamentteja, kuten sota-aikaisiin kokemuksiin ja kansalliseen omavaraisuuteen. Toisaalta maatalous on ollut Suomessa pitkään poliittisen taistelun kohde, toisin kuin useimmissa Euroopan maissa.

Suomessa ei ole ollut koskaan varsinaisia suurtiloja. Maamme maataloushistoriassa on ollut talonpoikaisten sukutilojen rinnalla tärkeä toinen raide torpista asutustiloihin ulottuva pientilojen epäjatkuva volyymi. Siltä pohjalta jatkuu myös itsenäisen talonpojan tulevaisuus ja talonpoikaisuuden perinne.

Talonpojan nykyinen määritelmä

Talonpoikainen on sellainen perheviljelmä, jossa otetaan huomioon luonnon, paikallisyhteisön ja koko maata palve-

levän aluerakenteen reunaehdot. Talonpoikaisesti elävän perheen tulot voivat tulla mistä lähteistä tahansa, olennaista on suhde taloon ja pyrkimys siirtää se suvun seuraaville polville.

Talonpoikaisuus on siis sosiaalisten reunaehtojen hyväksymistä ja niiden aktiivista rakentamista. Maatalous ei enää ole talonpoikaisuuden ainoa perusta, vaan maaseudun tärkein elinkeino on asuminen. Taloustieteen kielellä arvot ovat nimenomaan rajoitteita, tavallaan tuotantofunktion määrittäjiä.

Näin ajatellen mikä tahansa ”hallimaatalous” tai suuren mittakaavan maatalous ei ole talonpoikaista. Kaikki maanviljelijät eivät enää ole talonpoikia. Raja ilmenee suhtautumisena naapureihin ja muihin maalla asuviin. Osa maanviljelijöistä ajattelee, että naapurit ovat riesa ja että olisi oikeastaan ammatinharjoittamisen kannalta hyvä, että maalla ei asuisi muita kuin päätoimisia maanviljelijöitä. Tämä ei kuitenkaan olisi mahdollista, eikä mitenkään toivottavaa.

Pelkästä maataloudesta elävien maaseutu olisi sosiaalisesti kuollut ja joutuisi sivuun kaikesta poliittisesta päätöksen teosta. Se ei tukisi niitä talonpoikaisia arvoja, joilla maatalouspolitiikkaa perustellaan. On lisäksi yhä vaikeampaa puolustaa maataloustukia, jos ne kohdistuvat lukumääräisesti yhä vähemmille tiloille, olkoonkin että ilman tukia maataloutta ei Suomessa pystyisi harjoittamaan, eikä kriisivarmuutta ylläpitämään.

EU:n ja kansallinen maatalouspolitiikka näkee maatalouden pelkkänä yritystoimintana, jossa itsenäisen maanviljelijän talouden onnistuminen on kiinni yrityskoosta, kustannustehokkaasta tuotannosta ja yhteiskunnan tuesta. Se on ohjaamassa MTK:nkin pelkäksi edunvalvontajärjestöksi, jossa maaseudun talonpoikainen arvomaailma repeää. Osuustoiminta

nykyiseen käyttöön.

Frans Tarvas pysyi koko ikänsä innokkaana kirjallisuuden harrastajana. Heti Halikkoon tultuaan hän suoritti kirjastonhoitajan kurssin ja ryhtyi kanta-kirjaston hoitajaksi. Sitä virkaa hän hoiti vielä kunnansihteerin virasta eläkkeelle jäätyään, kaiken kaikkiaan liki 30 vuotta. Jo lapsuudesta alkanut rakkaus kirjallisuuteen ja kirjastoon jatkui näin elämän loppuun asti.

Frans Tarvasta Halikon kunnansihteerinä seurannut kunnanjohtaja Arvi Naukarinen kuvaa edeltäjänsä näin: ”Frans Tarvaksen elämäntyö Halikon kunnan keskeisellä virkapaikalla oli monin tavoin merkittävää. Hyvän ammattitaidon lisäksi hänen luonteenomaisuutensa, joihin kuuluivat erityinen tunnollisuus, ahkeruus ja tinkimätön velvollisuudentunto, auttoivat häntä saavuttamaan aikaista arvannon paitsi pätevänä ammattimiehenä myös valistuneena kansalaisena.

Tarvas oli vilkas ja seurallinen. Huumorintajuksena hänet tunnettiin lähipiirissä, mutta myös temperamenttisenä, joka ei jättänyt kynttiläänsä vakan alle, jos kokouksessa syntyi asioista erimielisyyttä. Tasapuolisena, rehtinä ja lämminsydämisenä ihmisenä hän hankki itselleen laajojen kansankerrosten henkilökohtaisen kunnioituksen ja ystävyyden.”

Tällaisella arvonnolla tunnetaan ja muistetaan Halikossa ja laajemminkin Salon seudulla nuo kaksi Tarvasjoen poikaa Frans Nummila ja Frans Tarvas. Erityisesti korostetaan heidän elämäkertomuksissaan molempien viehtymystä kirjallisuuteen ja kirjaston harrastuksille suomiin mahdollisuuksiin jo lapsesta alkaen. Laaja lukeminen ja itseopiskelu loivat pohjan heidän persoonalleen sekä tiedoilleen ja taidoilleen vaativissa ammateissa.

Kalervo Mäkinen

voidaan nähdä sekä talonpoikaisyhteisön yhteisvastuun taloudellis-kaupallisena sovellusmuotona että puhtaasti bisnesunionina, jolla oikaistaan markkinaepäsymmetriaa monilukuisten myyjien ja harvojen ostajien välillä.

Talonpojan tulevaisuus

Yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta on tärkeää nähdä maaseudun arvorepeämä ja lujittaa sen talonpoikaista arvopohjaa. Maatalouden edunajajien pitää aktiivisesti ajaa ja vahvistaa maalla asumisen mahdollisuuksia. Maatalouden tulevaisuuden ratkaisevat ne maatilat, jotka saavat yrittäjä-, palkka- ym. tuloa maatalouden ulkopuolelta. Maatalous yksin ei pysty pitämään maaseutua asuttuna. Talonpoikaisuus kulttuurikäsitteenä on irtaantumassa itsenäiseksi arvomagneetiksi. Sen vahvistumista tukevat laajeneva kylätoiminta, lisääntyvät kesämökit, vahvat sukusidokset, suhtautuminen aikaan vuodenvaihtona jne. Tätä on ryhtynyt aktiivisesti ajamaan mm. Talonpoikaiskulttuurisäätiö.

Energiapula, ilmastoinen lämpeneminen ja ekologinen energian tuottaminen on johtamassa tulevaisuudessa siihen, että kaikki maatilat ovat energiantuottajia. Se on vaatimassa tehokkaamman organisoitumisen. Sekin on vaatimassa talonpoikaisen ja sosiaalisesti vahvan maaseudun.

Suomen historia on talonpoikaisen maatalouden historiaa. Tämä Maataloushistorian Suuri Tarina pitää kertoa koko kansakunnalle ja saatava osaksi sen itse-tajuntaa. Se on maaseudun tulevaisuuden elinehto.

Tarvas-lehdelle kirjattu ote on SARKA-Suomen maatalousmuseon johtajan Juha Kuisman puheesta Tarvasjoen maataloustuottajien sadonkorjuujuhlassa 21.10.2007.

Simo Rundgren
kirkkoherra

ENTÄ JOS TARVASJOKI, AURA JA LIETO YHTYVÄT?

Tarvasjoen kunnan päättäjät ovat käynnistäneet neuvottelut Liedon ja Auran kanssa kuntien yhteistyöstä ja mahdollisesta kuntaliitoksesta. Valtuustot ovat linjanneet tulevaisuutta ja näyttää siltä, että lähivuosina, ehkä jo vuonna 2010 ovat kolme kuntaa muodostaneet yhteisen kunnan.

Seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilöt ovat paneutuneet asiaan seurakunnan näkökulmasta. Olemme keskustelleet ja saaneet tietoa kuntaliitoksen vaikutuksesta seurakuntaamme. Kirkkolaki lähtee siitä, että yhden kunnallisen verotusalueen alueella eli yhden kunnan alueella on yksi seurakuntatalous. Tämä voi muodostua itsenäisten seurakuntien muodostamasta yhteistaloudesta tai sitten niin, että myös seurakunnat yhdistyvät yhdeksi seurakunnaksi.

Yhteistalouden muodostamat, itsenäisten seurakuntien seurakuntayhtymät on todettu käytännössä varsin raskaiksi hallinnon kannalta. Olemme tästä syystä sulkeneet tämän vaihtoehdon Tarvasjoen osalta pois.

Jäljelle jää kaksi vaihtoehtoa.

Ensimmäinen on mahdollista, että seurakunnat Karinaisten ja Pöytyän tapaan liittyvät yhteen ilman, että lakkaavat seurakunnat saavat mitään erityiskohteluita. Tämähän olisi tietenkin hallinnon kannalta yksinkertaisinta. Taloudesta ja toiminnasta vastaisi uusi kirkkoherra ja kirkkovaltuusto ja -neuvosto. Luottamushenkilöitä näihin elimiin tulisi Tarvasjoelta mahdollisesti valituksi muutama eli siinä suhteessa kuin meidän väkilukumme on Auraan ja Lietoon nähden. Tarvasjoki

ja Aura voisivat kuitenkin tässäkin tapauksessa muodostaa seurakunta-alueen, jolla jumalanpalveluselämää hoidettaisiin siten kuin uusi seurakunta hyväksi näkee.

Toinen mahdollisuus on muodostaa kappeliseurakunta – Tarvasjoen kappeliseurakunta. Kappeliseurakunnassa toimii oma kappelineuvosto, jolla on päätösvaltaa kirkkolain ja seurakunnan antamissa puitteissa. Neuvosto voisi esimerkiksi valita oman kappalaisen, joka vastaisi Tarvasjoen alueen toiminnasta. Olemme pitäneet tätä vaihtoehtoa parhaimpana siinäkin syystä, että siinä paikalliset luottamushenkilöt pääsevät vaikuttamaan seurakuntaelämään paremmin. Tarvasjoen seurakunnan rikkaushan ovat aktiiviset luottamushenkilöt. Heidän työpanostaan meillä ei ole varaa eikä varmaan kenelläkään edes halua menettää.

Yhdistyminen voi tuoda myös myönteisiä asioita. Talouden osalta on silloin selvästi paremmat mahdollisuudet hoitaa kiinteistökantamme, jota Tarvasjoella ei seurakunnan omistuksessa onneksi olekaan liikaa. Kirkkoa, seurakuntataloa, virastoa, pappilaa ja hautausmaita on kuitenkin jatkuvasti hoidettava ja se nielee myös euroja. Liedolla on varsin hyvä leirikeskus, joka myös tulisi tarvasjokilaisten käyttöön.

Jos lähivuosina päädytään tällaiseen tulokseen uskon Jumalan valtakunnan työn menestyvän edelleenkin pienessä, kodikkaassa maaseutuseurakunnassamme. Avainasemassa ovat nyt kuntiemme päättäjät, joille toivon viisautta ajaessaan pitkällä tähtäimellä tarkastellen kunta-
laisten etua.

PERHEKERHOSSA TAVATAAN

Tarvasjoen seurakuntatalolla käy keski-
viikko aamupäivisin melkoinen vilske ja vipinä.

Paikalle saapuu väkeä ”vauvasta vaariin”. On alkamassa perhekerho. Perhekerhoa vetävät diakonissa Taru Sahla yhdessä lastenohjaaja Tarja Litjon kanssa.

Perhekerho on tarkoitettu kaikille lapsiperheille. Toiminta pyrkii tukemaan perheitä ja vanhempia arjen keskellä. Paikalla on yleensä 10-15 vanhempaa lastensa kanssa ja uudet kävijät toivotetaan aina ilolla tervetulleeksi. Luvassa on myös kerran kuukaudessa ns. ”soppapäivä”,

jolloin kerhossa on tavallisen kahvin ja mehun asemasta luvassa lämmin ruoka, vaikka koko perheelle.

Ohjelma vaihtelee aina viikoittaisen teeman mukaan. Kerhossa saatetaan myös leipoa, askarrella lähteä, vaikka retkelle tai uteliaana kuunnella vanhempien toiveiden pohjalta kutsuttuja vierailijoita.

Jos olet siis pienten lasten kanssa kotona oleva äiti tai isä (tai vaikka mummi tai vaari...) olet tervetullut mukaan keski-
viikkoisin klo 10-12.

Perhekerhossa nähdään!
Tarja Litjo, lastenohjaaja

Perhekerhon askarteluhetki.

NYT ON KIITOKSEN AIKA

Viime keväänä keskustelimme Petri-kantorin kanssa urkujen soiton harjoittelun vaikeudesta.

Ilmottelin, jopa kanttorinkin tarvitsee harjoitella soittoa. Soittoharjoitusta oli yritetty rakennetun muovikyhäelmän ja lämmittimen avulla, koska kirkossa on viikoilla vain alhainen peruslämpö. (Polttavat koko kirkon)

Heräsi kysymys, olisiko tähän jokin muu ratkaisu?

Petri ratkaisisi tämän pulman hankkimalla digitaaliset jalkiolliset kirkkourut srk-talolle.

Itselläni ei ollut kyseisestä soittimesta oikeastaan mitään käsitystä, saatikka hinnasta. Arvelimme että tuskin saisimme tätä hanketta budjetin kautta läpi rahatilanteen vuoksi.

Onnistuisiko keräys, tai jokin muu varojen hankinta. Yritetään!

Ensiksi piti hankkia keräyslupa poliisilaitokselta. Siellä suhtauduttiin hankkeeseen nihkeästi koska seurakunnalla on veronkanto oikeus ja urut pitäisi hankkia verorahoilla. Saimme kuitenkin luvan, kun hanke siirrettiin srk-musiikkityön johtokunnan nimiin. Olen kyseisen johtokunnan puh.joht. Keräyksen organisointi jäi pitkälti minulle. ”Pelastakaa kanttori Kopponen”

Ensiksi teimme suunnitelman miten ehkä saisimme kokoon vaadittavat 4–5000 €.

Ensiksi lähestyimme Tarvasjoen Yrittäjiä. Kiitos yrittäjät! Saimme aivan uuden innon runsaista lahjoituksista. Seuraava ryhmä jota lähestyimme oli seurakuntien järjestöt ja yhdistykset. Taas olimme huuli pyöreänä, kun aina metsästysseurasta urheilijoihin ja kaikki siltä väliltä osallistuitte talkoihin. Kiitos!

Johtokunta itse järjesti myös useita tilaisuuksia asian tiimoilta. Myöskään ei pidä unohtaa yksittäisiä seurakuntalaisia lahjoituksista.

Keräys päättyi Suomi 90 v. juhlaconcerttiin, josta muodostuikin tavallaan kiitoskonsertti, koska urut oli jo saatu hankittua.

Seurakuntatalon uudet digiurut, Johannes op15 (ovh. 6700) saimme kampanja hintaan 5350 €, ne ostettiin Musiikki Enkvistiltä. Vaikka kanttori Kopponen ”syöksyi” uusiin haasteisiin, niin toivon urkujen palvelevan uutta valituksi tulevaa kanttoria seurakuntalaisia, tuoden sävelillään lohtua suruun tai riemua iloon. Vielä kerran kiitoksia lahjoittajille ja mukana olleille.

Riemullista joulua!
toivoo Timo Isotalo

Tarvasjoen seurakunnan uudet urut.

Kahvihetki perhekerhossa.

UUSI VETÄJÄ DIAKONIA- JA NUORISOTYÖLLE

Kirkkoherranvirastossa, kodikkaan diakoniatoimiston pöydän ääressä istuu uusi kasvo: Taru Sahla. Mistä Taru tulee?

Nyt ihan tänä aamuna ajoin tänne naapurikunnasta Aurasta, jossa asun mieheni ja kolmen lapseni kanssa. Muuten tähän tehtävään, diakoniatyön virkaan tulen kotoani. Ennen elokuun alkua olin viisi ja puoli vuotta kotona kotiäitini hoitaen 5-, 4- ja 2-vuotiaita lapsiani.

Miten maltoit siirtyä työelämään pienten lasten luota?

Muuten en ehkä olisi vielä töihin men-nytkään, mutta kun tuli tilaisuus päästä tänne Tarvasjoelle, niin oli pakko koittaa onneaan hakuprosessissa. Olin täällä kesällä 2005 neljä kuukautta kesädiako-nina. Tutustuin ja ihastuin siinä ajassa seurakuntaan, joten tiesin minne olen hakemassa. Sen lisäksi miehelleni tuli vii-mein mahdollisuus kokeilla toivomaansa koti-isän roolia, niin asiat loksahivat paikoilleen hienosti.

Jatkuuko seurakunnan diakonia- ja nuorisotyö edelleen samanlaisena?

Mahdollisimman pitkälle kyllä. Seura-kunnassa on hyviä ja toimivia toimin-tatapoja, joita on hyvä jatkaa. Virkani on diakonian virka, johon kuuluu 25% nuorisotyötä. Se on aika haasteellista, sillä kokemusta minulla ei nuorisotyöstä ole. Näin kolmen kuukauden perusteella olen

Taru Sahla.

kyllä todennut, että on mielenkiintoista opetella ihan uusia työtapoja ja tutustua seurakuntamme nuoriin rippikoulun ja isoskoulutuksen myötä.

Mikä työssäsi sinua kiehtoo?

Työ on kovin monipuolista. Päivittäin saan tavata eri ikäisiä ihmisiä ja tehdä monenlaisia työtehtäviä. Toisaalta saan käydä onnittelemassa syntymäpäiväänsä

viettävää, ja toisaalta välillä kuunnella surevan murheita. Välillä pääsen keit-tämään kahvia, ja välillä askartelemaan lasten kanssa, tai järjestämään retkeä seu-rakuntalaisille. Diakoniatyö, samoin kuin kaikki muukin seurakunnan työ, on hyvin työntekijän itsensä ”näköistä.” Siinä voi hyödyntää kaikkia taitojaan omaksi, ja toivon mukaan muidenkin iloksi.

Miksi valitsit aikoinaan työn nimen-omaan seurakunnassa?

Luin aluksi itseni sairaanhoitajaksi. Myö-hemmin minua alkoi kiinnostaa diakonia-työn monipuolisuus ja siksi erikoistuin diakonissaksi. Seurakunnan toiminnassa olen ollut mukana lapsesta asti ja erityi-sesti lähetystyö on tullut hyvin tutuksi ja mieluisaksi. Lähetystyössä on tärkeintä kertoa Jesuksesta heille, jotka eivät hän-tä vielä tunne ja samalla auttaa ihmisiä siinä, missä he apua tarvitsevat. Tämä on yksinkertaisimmillaan myös seurakunnan tehtävä, ja sitä työtä haluan osaltani olla tekemässä. Koska koen olevani enemmän tekijä kuin puhuja, niin palvelun virka, eli diakonian virka, alkoi tuntua seurakunnan tehtävistä omimmalta.

Millä mielin odotat jo kohta ovella odottavaa joulua?

Uuden työn opetteleminen on vaatinut paljon energiaa, joten ensimmäiseksi mieleen tulee lepo. Joulun pyhinä on lepäämiseen ehkä tarjolla enemmän

aikaa kuin tavallisella viikolla. Lepoa toivon muillekin. Loma on välttämätön kaikille, eihän sitä muuten jaksa arjen tehtäviä. Ilokin alkaa helposti kadota ja asiat alkavat tuntua vähitellen kovin työ-läiltä ellei välillä pysty vetämään henkeä siitä tehtävästä mitä tekee. Oli se sitten palkkatyötä tai vaikka kotiäidin työtä.

Mietin tässä hiljan joulun sanomaa, eli sitä mitä Jeesuslapsi syntyessään toi maa-ilmaan, armon ja anteeksiantamuksen. Minua puhutteli sanoma siltä kannalta, että sen lisäksi, että Jumala on meitä koh-taan armollinen, tulisi meidän varmaan olla armollisempia toinen toistamme kohtaan. Saan ainakin itseni usein kiinni kärsimättömyydestä tai ärtymyksestä, jotka aiheutuvat lähellä olevien ihmisten unohduksista tai virheistä. Kun kerran itsekin välillä unohdan, myöhästyn, mokaan, niin ei kai minulla olisi varaa toista arvostella? Raamatunkohta, jossa meitä kehoitetaan kohtelemaan lähim-mäistämme samoin kuin toivoisimme itseämme kohdeltavan, jos olisimme hänen tilanteessaan, on pohdinnan arvoi-nen kohta. Jouluna saamme muistaa sitä suurta lahjaa, minkä Jeesuksen syntymä toi tullessaan. Armo ja anteeksiantamus annettiin meille lahjaksi. Ajattelen, että saamamme lahja olisi hyvä käyttää niin, että muutkin voisivat iloita lahjasta. Oli-siko se joulun lahjan kohdalla sitä, että olisimme armahtavaisempia kanssakul-kijoitamme kohtaan?

TERVEISIÄ LUXEMBURGISTA !

Veera Mahlamäki.

Luxemburgin suurherttuakunta eli Lu-xemburg on ruhtinaskunta ja sisämaavaltio Länsi-Euroopassa. Sen naapurimaat ovat Ranska, Belgia ja Saksa. Luxem-

burg on Euroopan unionin pienin valtio. Luxemburgin valtion asukasluku on 480 222. Viralliset kielet ovat luxemburg (letzebuerg), ranska ja saksa. Luxemburgin pinta-ala on 2 586 neliökilometriä. Valtion päämiehenä on suurherttua Henri ja pääministerinä Jean-Claude Juncker. Luxemburg itsenäistyi Saksasta 11. tou-kokuuta 1867.

Luxemburgin kaupunki on Luxemburgin suurherttuakunnan suurin kunta, jolla on kaupungin asema ja se on samalla pääkaupunki. Luxemburg sijaitsee Alzette- ja Petrusse-jokien yhtymäkohdassa. Sen asukasluku on noin 86 000 ihmistä. Luxemburg sijaitsee Länsi-Euroopan sydämessä 188 kilometrin päässä Brys-selistä, 289 kilometrin päässä Pariisista ja 190 kilometrin päässä Kölnistä.

Luxemburg on yksi maailman rikkaim-mista kaupungeista ja siitä on kehittynyt pankkitoiminnan ja hallinnon keskus. Luxemburgin kaupunki on lukuisien Euroopan unionin instituutioiden kotipaikka mukaan lukien Euroopan investointipank-ki, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

ja Euroopan tilintarkastustuomioistuin. Vuonna 2007 Luxemburg on Euroopan kulttuuripääkaupunki. Luxemburgin vanhat kaupunginosat ja linnoitukset on UNESCO:n maailmanperintökohde.

Luxemburg tuli mukaan minun elä-määni vuonna 2003. Tutustuin maahan, pääkaupunkiin ja sen elämään ja ihmisiin parin vuoden aikana, kunnes muutin tän-ne pysyvästi. Olin silloin virkavapaalla Tarvasjoen koulusta. Aluksi minulla ei ollut täällä työtä ja siitä huolimatta yritin matkustella ja katsella ympärilläni ja tutustua luxemburgilaiseen ja yleensäkin keski-eurooppalaiseen elämänmenoon. Syksyn saapuessa vuonna 2005 päätin kuitenkin käväistä Luxemburgin Euroop-pa-koulussa kyselemässä mahdollisia opettajansijaisuuksia. Heti ensimmäisellä käynnilläni tapasin joensuulaisen luokan-opettajan, joka oli jäämässä äitiyslomalle ja oli vaillo sijaista. Viikko vierähti ja minulla oli työsopimus kädessä, luokan-opettajan äitiyslomasijaisuus kuudeksi kuukaudeksi. Eurooppa-koulun äitiyslomat kun ovat aika lailla erilaiset kuin Tarvasjoella. Aloitin siis marraskuussa 2005 opettajan työt Eurooppa-koulun Suomi-osaston 3. luokan opettajana. Sijaisena työskennellessäni toimin Luxemburgin valtion palkkaamana. Sitten vuonna 2006 keväällä tuli opettajan 9-vuotinen virka auki Eurooppa-koulun Suomi-osastossa ja päätin hakea sitä. Työhonottohaastat-telu oli Suomessa, opetusministeriössä. Syksyllä 2006 aloitin luokanopettajan työt virallisesti, Suomen opetushallituk-sen palkkaamana. Pesti kestää yhteensä yhdeksän vuotta ja sen jälkeen ura Eurooppa-koulussa on ohi. Yhdeksästä vuodesta on moni minulta kyselty, enkä osaa siihen tarkalleen edelleenkaan vas-tata. Miksi juuri tuo aika? Lienee kyse eläkkeestä tai muuten vain uuden veren vaihtamisesta vanhan tilalle...

Luxemburgin Eurooppa-koulu on nel-jästätoista Eurooppa-koulusta vanhin. Se koostuu esikoulusta (nursery), ala-astees-ta (primary) ja yläasteesta (secondary). Eurooppa-koulussa työskentelee yli tuhat opettajaa ja tuhansia lapsia, kai-kista Euroopan Unionin maista. Kaikilla EU-mailla ei kuitenkaan ole omaa kie-

liosastoaan koulussamme, sillä osaston perustamiseen tarvitaan tietty määrä lapa-sia. Suomi-osastossa ala-asteen puolella opiskelee noin 80 lasta, esikoulussa kol-misenkymmentä ja yläasteella noin sata. Ala-asteella luokanopettajia on viisi sekä yksi erityisopettaja. Esikoulussa työsken-telee tällä hetkellä kaksi opettajaa. Koulu aloitetaan täällä sinä vuonna, jolloin lapsi täyttää kuusi vuotta. Esikoulu aloitetaan nelivuotiaana. Ala-aste kestää viisi vuotta ja sitten siirrytään yläasteelle. Yläasteelle siirtyessään oppilas on siis suomalaisen viidesluokkalaisten ikäinen. Ensimmäi-sestä luokasta alkaen lapset opiskelevat oman äidinkielen lisäksi toista, valitse-maansa kieltä (englanti, ranska tai saksa) joka päivä noin tunnin. Koulupäivät ovat pitemmät kuin Suomessa ja koulupäivän rakenne on muutenkin erilainen. Viikossa on kaksi pitkää päivää heti ensimmäiseltä luokalta alkaen eli maanantai ja keski-viikko (8.35.-16.30.) Muut päivät ovat lyhyempiä (8.35.-13.00.) Välitunteja pitkinä päivinä on kolme ja lyhyinä yksi. Oppilaiden vanhemmat maksavat lastensa koulunkäynnin (kirjat, koulutarvikkeet, ruuan ja retket). EU-virkamiesten lapsille koulunkäynti on ilmaista, muussa tapa-uksessa vanhemmat joutuvat maksamaan myös lukukausimaksun, mikä on todella korkea.

Minä opetan tällä hetkellä tuota samaa luokkaa, jonka kanssa aloitin syksyllä 2005. He ovat nyt viidesluokkalaisia. Luokassani on oppilaita 13, seitsemän tyttöä ja kuusi poikaa. Viimeinen luokka, jota opetin Tarvasjoella on nyt myös vii-dennellä luokalla (5b) ja haluanakin tällä kirjeellä lähettää paljon terveisiä kaikille entisille oppilailleni.

Tarvasjoen koulussa toimin opettaja-na yhteensä kymmenisen vuotta ja se kokemus antoi minulle hyvän perustan työskennellä näköjään missä vain. Mu-siikin opetus, erityisopetuksen integrointi yleisopetukseen, yhtenäiskoulu, sen opettajat, avustajat ja muu henkilökunta antoivat hyvän pohjan rakentaa omaa ammattia ja loivat myös uskoa ja luot-tamusta tulevaisuuteen ja siihen, että mikään näköjään ei ole mahdotonta. En olisi itse viisi vuotta sitten pystynyt

SALDO – TILINPÄÄTÖS

Sinä, Herra, et tarvitse aikaa. Olet meille antanut sen ja sisällön myös koko elämisen, maisemat ympärille. matkakumppanit, tehtävät monet, voimaa niihin ja voimien vähetessä väsymyksen. Elämän piirin pienentyessä oman rauhan hiljaisen ja muistojen lankakerän.

On maailma toisenlainen kuin päivinä nuoruuden, ole kanssani silloin kun pelottaa. Auta katsomaan vastarantaa ja näkemään määränpää.

Alli Koskiranta

LOTAN PUHEENVUORO

Lotta-Svärd järjestö perustettiin vuonna 1921 ja se sai nimensä kansallisorunoi-
jamme J. L. Runebergin runosta Vänrikki
Stoolin tarinoissa. Siinä sanottiin mm.:
”Ja Svärd kun lähtöhön käskettiin, hän
Lottansa vei mukanaan.” Tarvasjoen
Lotta-Svärd-yhdistys perustettiin 1923
Yrjäskylän Rauhalinnassa pidetyssä
suojeluskunnan naisten ompeluillassa.
Lotta-järjestö jakaantui muonitus-,
lääkintä-, varus-, keräys- ja kansliajaos-
toon. Viimeksi mainittuun kuului myös
viestintä- ja ilmavalvontakurssi. Lotaksi
pääsemiseen tarvittiin 17 vuoden ikä.

Itse liityin Tarvasjoen Lotta-Svärd
paikallisosastoon vuonna 1934, sen
lääkintäjaostoon. Lotta-lupaus annettiin
Tarvasjoen kirkossa ja se kuului näin:
”Minä N.N. lupaan kunniasanallani, että
rehellisesti ja omantunnon mukaisesti
avustan suojeluskuntaa sen puolustaessa
uskontoa, kotia ja isänmaata ja täytän
minulle uskotut maanpuolustustehtävät
noudattaen Lotta-Svärd järjestön sään-
töjä.”

Tarvasjoen Lottien puheenjohtaja oli
Helmi Juvakoski ja sihteerinä toimi Min-
ne Laine. Muina johtokunnan jäseninä
toimivat: Emilia Helve, Lahja Kotamäki,
Helmi Lehtinen, Fanny Routamaa ja
Hanna Vesamo.

Lotat toimivat

Rauhan vuosina ahkerimmin toimivat
muonitusjaoston lotat. Heille kuului
suojeluskunnan harjoituspäivien muoni-
tus, milloin Kentätuvan mäellä, milloin
maastossa, jossa harjoitukset voivat olla
monipäiväisiä. Myös iltamien, kesäjuh-
lien ja lentopäivien ravintolanpito kuului
heille. Lentopäivien järjestäminen oli
yhteinen voimanponnistus suojeluskun-
nan kanssa. Kuutena kesänä ennen sotaa
ne järjestettiin Killalassa Paimionjoen
rannalla. Koneet nousivat vesitasoisina
ilmaan joen suoralla osuudella ja yleisö-
lennätykset olivat hyvin suosittuja. Moni
halusi nähdä kotiseutunsa ilmasta käsin.
Me nuorimmat lotat myimme arpoja ja
seurasimme yleisölenätyksiä. Orkesteri
soitti ja lavalla voi tanssia. Yleisömäärä
oli suuri, sillä lentäminen oli vielä uutta
kaikille.

Lottien varsinaista toimintaa olivat
1930-luvulla eri puolilla pitäjää kodeissa
kokoontuvat ompeluseurat. Niissä pu-
heenjohtaja ja sihteeri esittivät jäsenille
piirin alueella tapahtuvaa toimintaa,
tehtiin käsitöitä ja keskusteltiin tärkeistä
asioista. Yhdessä ommeltiin Tarvasjoen
kirkkoon lahjoitettavaa alttariliinaa. Sen
kauniin pitsin virkkasi lotta Aino Anttila,
joka myöhemmin avioitui Toivo Niemi-
sen kanssa. Arpajaisia varten kudottiin
ja ommeltiin voittoja. Vuonna 1936
lotat kutoivat voitoksi ison ryijyn Helmi
Lehtisen opastuksella. Kutojina olivat
myös pikku-lotat. Arpoja myytiin pitkin
vuotta jaryijy arvottiin suojeluskunnan ja
lottien pikkujoulujuhlassa. Jännittyneenä
odotettiin arvontaa ja arvan nosti poliisi

Vihtori Rasila. Kuinka ollakaan Saara
Mattila (Rönnemaa) tuli juhlasta ryijy
kainalossa kotiin.

Tarvasjoen lotilla oli myös voimistelu-
seura, jota ohjasi Elli Laine eli ”meijerin
Epo” Voimistelimme Kentätuvalla tut-
tujen laulujen tahdissa ja Epo oli taitava
ohjaaja. Esiinnyimme kerran mm. len-
topäivien tanssilavalla Pentti Mäenpään
viulunsoiton tahdissa.

Linnoitustöiden muonittajana

Kesällä 1939 Karjalan Kannasta ryhdyt-

Lentopäivät Killalassa 1930-luvulla. Lentokone nousemassa. Kuva Saara Rönnemaa.

Lottien toimintaryhmä lentopäivillä Killalassa. Kuva Saara Rönnemaa.

tiin linnoittamaan vapaaehtoisin voimin.
Linnoittajat olivat viikon kerrallaan töissä
ja lotat kaksi viikkoa. Kaikkiaan 70 000
miestä otti silloin osaa linnoitustöihin ja
2500 lottaa oli heitä muonittamassa. Itse
olin tuon kaksi viikkoa Muolaan Kyyrö-
lässä lottana heinä- elokuun vaihteessa
1939. Tuolloin työssä olleet linnoittajat

olivat Kouvolan seudulta ja kotiin tulles-
sa junan seisoessa muutaman minuutin
Kouvolan asemalla eräs mukana olleista
miehistä toi minulle Kyyrölässä otettuja
valokuvia.

Päivittäisten ruokailuiden lisäksi pi-
dimme iltaisin kanttiinia, jossa juotiin
kahvia Viipurista tulleiden viinerien
kera ja lauloimme yhdessä isänmaallisia
lauluja. Kylän asukkaat kutsuivat meitä
lottia kyläilemään ja olivat hyvin vie-
raanvaraisia. Kävimme myös Kyyrölän
suojeluskunnan talolla iltamissa kaksi

kertaa viikossa. Meitä oli siellä lottia ja
linnoittajia kaikkialta Suomesta. Lopuksi
tanssittiin ja tanssittajia riitti. Linnoitus-
töitä valvova kenraali kävi esikuntineen
tarkastamassa leirimme ja työn edistymis-
tä puolustuslinjalla. Ennen kotiutumista
kävimme rajaretkellä Vammelsuussa,
Terijoen kuuluisilla hiekkarannoilla ja

Linnoittajien muonittajana Muolaassa 1939. Kuva Saara Rönnemaa.

aivan valtakunnan rajalla asti Rajajoen
sillalla.

YH- aika ja talvisodan syttyminen

Lokakuussa 1939 pelko sodan syttymises-
tä kasvoi, kun koko Eurooppa tuli hyvin
levottomaksi. Sodan varalta miehet kut-
suttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin.
Ne merkitsivät myös lotille paljon uusia
tehtäviä. Armeijan huoltoon tarvittiin pal-
jon leipää, joka leivottiin kotirintamalla.
Kuivaan reikäleipään tottuneella alueella
Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Hä-
meessä ja Etelä-Pohjanmaalla leivottiin
taloissa neliskulmaisella muotilla ohutta
reikäleipää, joka kuivattiin vartailla. Kui-
vunut leipä pakattiin pahlavilaatikoihin ja
lähetettiin armeijalle.

Meille lotille annettiin ilmavalvonta-
koulutusta ja piiri järjesti lääkintäkurseja
lääkintälotille. Tarvasjoen lotat olivat
Salossa näillä kurseilla. Jo ennen kuin
sota kaikkien yllätykseksi syttyi, alkoi
kova uurastus sotilaiden pukemiseksi
rintamaolosuhteisiin. Iltaisin kudottiin
sukkia, liipasinsormikäsineitä, kypärän-
suojuksia, kaulureita ja muuta villavaatet-
ta. Myöhemmin sodan jo alettua, muistan
kotona Euran koululla ompelukoneen
jatkuvan hyrinän, kun äitipuoleni Suoma
Mattila ompeli lumipukuja rintamalle
lähetettäväksi.

Lottien tehtäviin tuli sodan alettua
myös Karjalasta evakuoitujen siirtoväen
vastaanotto ja muonitus, kunnes heidät
saatiin sijoitettua taloihin. Me lääkintälo-
tat keräsimme taloista puhtaita lakanoita
ja muuta liinavaatetta, joista voitiin leikata
sidetarpeita haavoittuneille sotilaille.
Ensimmäisten kaatuneiden arkut tulivat
kotiseurakuntaan talvella 1940, jolloin
lotat olivat mukana sankarihautajaisten
järjestämisessä ja surutaloissa autta-
massa.

Meille lotille tuli keskeiseksi ko-
koontumispaikaksi Koskisen kahvila
Nuorisoseurantaloa vastapäätä Härkätien
varressa. Erään kerran mennessäni Irja
Knaapin (myöh. Mäkinen) kanssa sinne
näimme edellämme astelevan likaiseen
lumipukuun pukeutuneen miehen, jolla
oli suuri punainen parta. Sanoimme toisil-
lemme, että sehän on kuin Koskisen Ahti,
mutta se vaikuttaa paljon vanhemmalta ja
kalpealta. Ahtihan se oli. Hän oli haavoit-
tunut Kollaalla, menettänyt paljon verta
ja lähetetty nyt sotasairaalaan Turkuun.
Tuntiessaan vointinsa paremmaksi, hän
oli päättänyt ennen menoaan sairaalaan
poiketa kodin kautta sisariaan tervehi-
timässä. Näin mekin näimme Ahdisa
sodan ankarat kasvot.

Sotasairaalassa

Eräitä meistä lääkintälotista kutsuttiin
Tarvasjoeltakin hoitajiksi sotasairaalaan.
Minäkin sain kutsun Paimion parantolaan,
joka oli muutettu sotasairaalaksi ja tubi-
potilaat oli siirretty muualle hoidettavaksi.
Meitä oli lähipitäjistä noin 25 lottaa hoi-

Terveisiä Luxenburgista jatkoa

mitenkään kuvittelemaan työskenteleväni
ulkomailla ja vielä opettajana!

Kieliopintoja minun tarvitsisi kuitenkin
jatkaa. Koulun viralliset kielet ovat rans-
ka, englanti ja saksa. Englanti sujuu ja sillä
pärjää päivittäisessä työssä, mutta ranska,
opiskelusta huolimatta, välillä takkuilee.
Suurin osa kokouksista on ranskaksi.
Ymmärrän kielä, mutta puhuminen vaatii
vielä harjoitusta. Ruotsin kielen taitoani
olen myös herätellyt henkiin ruotsalaisten
kollegojeni kanssa.

Asun Luxemburgin keskustassa, noin
neljän kilometrin päässä työpaikastani.
Perheeseeni kuuluu avomieheni lisäksi
hänen kakdeksan vuotias poikansa, joka
käy myös Eurooppa-koulua.

Suomi kotimaana ja Tarvasjoki koti-
paikkana ovat minulle erityisen tärkeitä.
Mitään sen suurempaa isänmaa-ajattelua
en tunnusta, mutta huomaa kuitenkin,
että kotimaan ja kotiseudun merkitys on
suuri. Monesti olenkin miettinyt, mitä
asuminen Tarvasjoella on antanut minulle
esimerkiksi tämän hetkiseen elämään.
Luxemburgissa asuu noin tuhat suoma-
laista ja kaikki miltei tietävät toisensa.
Varsinkin opettajana olen edelleen se
kansankynttilä, jota varmasti seurataan.
Olo on kuin Tarvasjoella konsanaan! Kes-
kellä Eurooppaa on pieni Suomi-yhteisö
kuin Tarvasjoki. Siellä asumisesta ja siellä
työskentelemisestä on annettavaa myös
tänne. Koti-ikävä ei pahasti ole päässyt

yllättämään ja siitä pitävät huolen sky-
peyhteydet ja Ryanairin lentoliput!

Tänä vuonna Suomi on erityisen tär-
keässä asemassa, itsenäisyyden juhla-
vuoden takia. Itsenäisyyspäivänä koko
Suomi-osasto koulustamme esiintyykin
Suurlähetystön itsenäisyysjuhlassa, jota
isännöi Suomen-Luxemburgin suurlähet-
tiläs Tarja Laitiainen.

Etäisyydet Luxemburgista moniin
mielenkiintoisiin paikkoihin ovat pienet,
joten haaveenani on matkustaa mahdol-
lisimman paljon. Luxemburg on kaunis
maa ja sen historia on kiehtova. Elämä
täällä tuntuu mukavalta. Olen saanut
uusia ystäviä työn kautta, mutta myös
ihmisten kautta, jotka ovat asuneet täällä

jo pidempään. Olen saanut mahdollisuu-
den tutustua jopa paikalliseen väestöön.
Luxemburgin oma kieli letzebuerg ei
minulta suju ja se kuulostaakin ihan kuin
puhuis saksaa turkulaisittain!

Mitä sitten tapahtuu yhdeksän vuoden
kuluttua -siitä en edes itsekään halua
vielä tietää!

Paljon terveisiä kaikille Luxemburgis-
ta!

Terveisin,
Veera Mahlamäki
veera.mahlamaki@hotmail.com

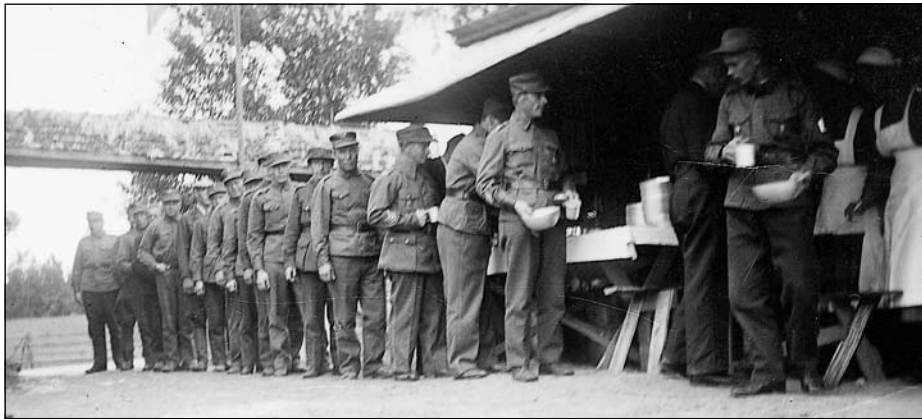
totyössä eripituisia jaksoja vuorotellen. Hoitajien tarve oli suuri, vaikka välirauha oli jo solmittu. Meille lääkäintalotille kuului aamuisin vuoteiden petaaminen. Potilailta mittasimme kuumeen ja valtimoiden sykkeen laskeminen oli työtämme.

Olin pääasiassa Punaisen Ristin sisaren ja vanhemman hoitajan apulaisena. Paljon olimme myös yöhoitajina. Autoimme haavojen puhdistuksessa ja kääreiden vaihdossa. Oli potilaita joita täytyi auttaa syömisessä ja liikkumisessa. Eräät olivat täysin sänkyyn sidottuja.

Kaikki eivät olleet haavoittuneet taisteiluissa. Talvisodan kovissa pakkasissa oli monelta mieheltä paleltuneet joko varpaat tai kantapää, ehkä molemmatkin. Kun vammat alkoivat parantua, heidän liikkuvuutensa oli ihmeellistä. He hyppivät varpailla tai pelkillä kantapäillä. Sitä jatkui iltaan asti ja lotan oli mahdoton saada heidät ajoissa petille. Usein osastonhoitaja tuli jo iltakierrokselleen ja lotta sai ”sapiskaa”.

Jatkosota ja Lotta-järjestön lopettaminen

Oma aktiivinen lotta-toimintani päättyi välirauhan aikana, kun avioiduin ja emännöys vei aikani. Jatkosodan aikana Tarvasjoen lottia oli ilmavalvonnassa, siirtoväen huollossa, useissa sotasaira-

Sotilaiden soppajono lottien kenttäkeittiöllä. Kuva Saara Rönneä.

Häät sotasairaалassa talvisotatalvena 1940. Kuva Saara Rönneä.

Toipilaita Paimion sotasairaalan aurinkoparvekkeella. Kuva Saara Rönneä.

loissa ja monia myös rintamalla lottina. Siellä he hoitivat kenttäpostikonttoreita, olivat muonituslottina, viestintätehtävissä aivan etulinjassa, kenttäsairaaloissa hoitajina, kaatuneiden koontikeskuksissa vainajia kotiseudulle lähettämässä jne. Heitäkään ei montaa enää ole elossa keskuudessamme.

Lotta-Svärd järjestö lakkautettiin 23.11.1944 Neuvostoliiton vaatimuksesta Moskovan rauhanehtoihin vedoten. Arvokkaimpana muistona pidän elämässäni tuolta ajalta Mannerheimin allekirjoittamaa kunniakirjaa, jossa lukee: ”Isänmaan nimessä ja Puolustusvoimien ylipäällikkönä annan teille lotta Saara Rönneä s. 27.6.1915 Tarvasjoella, sodan 1939-1940 muistomitalin. Päämajassa 1940 Mannerheim.”

Nykyään toimii Lotta-Svärd Perinnesäätiö, joka vaalii lottien perinnettä. Se myös ohjaa lottia veteraanikuntoutukseen, jonka piiriin nyt voivat hakeutua myös pikku-lotat eli Lotta-järjestön tyttötyössä aktiivisesti toimineet.

Lotan puheenvuoro Sota-ajan musiikin konsertissa Palvelukeskuksessa 14.10.2007

Saara Rönneä

Tarvasjoen kirjasto täytti 150 vuotta ja historiikin julkistamisen yhteydessä 4.10.2007 lupauduin sen kirjoittajalle Kalervo Mäkiselle panemaan paperille muistoja omasta Tarvasjoki-vaiheestani. Kirjassa oli runsaasti omaankin historiaani liittyviä tarinoita ja siksi tällainen muistelu tuntuu kiehtovalta.

Maailmanhistoriaa lyhyesti

Vähän harmittaa se, etten mitenkään päässyt vaikuttamaan Molotov-Ripentrop (Stalin-Hitler)-sopimukseen, jossa Latvia, Viro ja Suomi määriteltiin Neuvostoliiton etupiiriin. Kaverukset solmivat tuon sopimuksen 23.8.1939 juuri päivää ennen syntymääni. Kurkijokelainen äitini kävi synnyttämässä ”yllätyskaksoiset” Viipurissa, kättilöt huusivat minun putkahdettua maailmaan: täältä tulee vielä toinenkin. Voitin toiseksi tulleen tyttölapsen 10 minuutilla. Sitten tulivat ne sodat ja pakkolähdöt evakkoon Kurkijoen Alhon kylästä, ensimmäinen 6 kk ja toinen 5 vuoden ikäisenä.

Evakkokertaus

Se toinen äkillähtö vei syyskuussa 1944 Pohjanmaalle Ilmajoen pitäjän Koskenkorvalle. Meidät sijoitettiin oikein ”pohjalaasen” Hakoniemen mahtitaloon, sen pihapiirissä olleeseen painikämppeään: isä, äiti, Maria-mummo ja me lapset: minä, kaksoissisko-Laura ja 1941 syntynyt Eero. Kun isä ilmestyi ”kotiin” vapauduttuaan rintamalta, oli minulla 5-vuotiaana melkoinen työ käsittää, että hän on isäni kun en ollut tuon 23-vuotiaan oudon tyyppin kanssa ollut juuri missään tekemisissä - ehkä tavannut sekavissa oloissa hänen rintamalomillaan.

Hakoniemen Ivari ja Sandra suhtautuivat meihin ”pakkovieraisiin” todella ystävällisesti, minä ja Eero olimme melkein lemmikkejä. Kun talossa leivottiin nisua tai ropsua, meitä huudeltiin hakemaan maistaisiet. Ainoa sodan opetus ilmeni siinä, että perunannostossa ollessamme lentokoneen ylittäessä me pojat olimme salamana ojan pohjalla sirpalesuojassa. Kouluni aloitin Koskenkorvalle - pitäisiköhän sivistyminen sillä lopettaakin? Kansakoulun 1. luokan kevätlukukaudella iski tulirokko. Pari kuukautta pois koulusta, makuuta sisällä kevätauringon-paisteella pimennysverhot ikkunoissa. Käsiä ja jaloista kuoriutui iho isoina levyinä ja jälkitauteja pelättiin. Penisiliiniä ei ollut vielä saatavissa.

Isä, perheen elättäjä, kävi ”häätäputoisa” lastaamassa junavauuihin halkoja

POLIISIN POIKA

Konstaapeli Viljo Kurri. Juvan kartano 1947. Kuva Jouko Kurri.

- takana yli neljä vuotta sodan harmaissa. Jostain hän sai tiedon poliisikurssista, haki ja pääsi koulutukseen; Vaasaan Liikkuvan poliisin alokaskurssi 2.3. - 22.3.45. Luulepa että silloiset hyvin poliittisesti epävarmat ajat kannustivat poliisivoimien lisäämiseen. Siihen jäivät halkohommat. Päästötodistus Valtion poliisikoulun miehistöluokalta Vaasassa 14.12.46 - 24.1.47 yleisarvonnalla kii- tettävä. Nimitettiin poliisikonstaapeliksi Marttilan nimismiespiiriin 17.2.1947. Minusta tuli poliisin poika.

Juvan kartano

Isäni edeltäjä konstaapeli Vihtori Rasila s. 1899 erosi virasta sairauden takia 1.1.47

Aili ja Viljo Kurri 1948. Kuva Jouko Kurri.

ja uusi viranhaltija isäni Viljo Kurri sai virka-asunnon Juvan kartanosta. Perhe muutti sinne syyskesällä -47. Kartanolla oli jo ennestäänkin mahtava virkamies-tausta ja olihan kartanon silloinen emän-täkin 1940 leskeksi jäänyt Helmi-rouva Marttilan nimismiehen tytär.

Asunnoksi saimme pihan perällä olevan punaisen rakennuksen vasemman siiven, oikealle majoittui melkein samaan aikaan muuttanut pehtoori-tilanhoitaja Helge Sillankorva perheineen. Rakennuksen sisääntulon yläpuolella oli ja on edelleen marmorinen laatta: Tässä talossa syntyi Gustaf Mauri Armfelt. Se oli silloin vain joku hieno nimi, nyt tiedän hänestä enemmän.

Tarvalan joukkoa 1948: Helena Salminiitty, Laura Kurri, Ollisen kesävieras, Jouko Kurri, Veijo ja Lauri Lehtonen, Eero Kurri, Timo ja Olli Lehtonen. Ikkunassa Liisi Lehtonen. Kuva Jouko Kurri.

Kartano oli hyvin hoidettu, pihakäytävät ja istutukset upeassa loistossa. Mieleen on parhaiten jäänyt kottaraisen laulu siinä pihapuistikossa, se sai mah-tavan kaikupohjan suljetun pihapirin rakennuksista - oli paakaria, pesutupaa, aittaa, varastoa ja hiljaisuutta.

Kartanolla oli oma vuosisatainen kulttuurinsa, uskollinen palvelusväki ja lähes kaikki tarvittava tuotettiin omatoimisesti. Opin tuntemaan sepän ahjoineen kengittä-mässä hevosia. Tutustuin käsin koskettaen sammakonpoikasten kehitysvaiheisiin ja opin ajamaan polkupyörällä.

Kartanoon saapui kesäisin vieraita jopa ihan Helsingistä. Muistan Turtolat -kartanon Irma-tytär oli naimisissa tohtori Turtolan kanssa. Heillä oli mukanaan ikäiseni poika. Eipä kauaa keinuissa toisiamme katseltu, kun yhteiset touhut alkoivat. Saatoimpa opettaa hänelle jotain sammakoista.

Kartanon Ilmari-poika oli kohonnut Turun palopäälliköksi. Hän vieraili karta-nossa usein ja aina täydessä virka-asussa mustalla kiiltävällä virka-autollaan. Hyvin ystävällinen, pitkä ja ryhdikäs setä. Hän ystävystyi poliisi-isääni ja hän kävi luonamme vielä Horrستن aikaanakin.

Se koulunkäynti, se alkoi vähän koste-asti. Äiti kai toimitti meidät uimakouluun, jota pidettiin voimalaitoksen yläpuolella. Siinä 25 metriä räpiköiden sai uimamer-kin rintaansa. No uutena oppilaana ala-koulun toiselle luokalle siirtyneenä karja-lanmurretta puhuvana ”uimamaisterina” tuli senverran ilkkumista, että merkki piti heittää menemään. Heti perään sanon, että mitään nykyajan koulukiusaamista en ole koskaan kokenut. Herjoja on tullut ja herjoilla on vastattu. Fifty-sixty niinikuin M. Nykänenkin on sanonut.

Opettaja Alli Vaitinen oli lempeä, piti ison luokan täydessä järjestyksessä. Kaikki me muistamme ne ruokailun alun kalanmaksajyannokset - eivät unohdu. Hieman nykyisestä poikkeavaa oli se, että jokainen oppilas toi ruokailuastian kotoa. Kaikilla se oli erilainen ja siksi oli helppo tunnistaa omansa. Minulla oli savesta poltettu, väriraidoin koristeltu pieni vati, josta vellit ja vetiset keitot nautin.

Dynamiittia Juvan lopuksi. Toki me po-jat tutkimme kaiken mahdollisen. Erään aitan alta löytyi runsaasti kiväärinpanok-sia, dynamiittinalleja ja sytytyslankaakin. Aseidemme kanssa oli pakko mennä vähän kauemmas. Puntarin pihan läpi jo-kirantaan ja siellä toiminta alkoi. Viilalla kiväärinpatruunaan pieni sankki-reikä, niitä sitten muutama nippuun ja 10 cm sytytyslankaa. Lankaan tuli, ison kiven taakse piiloon ja PAM-PAM.

Dynamiitinallit laukesivat kivellä päälle iskiessä. Paukku oli tosi kova ja niinpä oli kehitettävä vaimennus. Laineen Erkki keksi, jotta rautakangen päällä linkkuveitsen terää kivellä iskien nalli voidaan puolittaa ja saada siitä lähiökelpoinen paukku. Niitä saatiin vain muutama tehtyä, kun nalli räjähti jo työstövaiheessa. No Erkiltä taisi mennä sormi ja minä sain kasvoihin ja polvihousujen alapuolelle ihoon runsaasti pieniä kuparinsiruja. Verisenä juoksin kotiin ja säikäytin vanhempani. Silmät säästyivät ja metallisiruja puristelin finneistä pihalle seuraavat 10 vuotta. Olimmekohan törmänneet kartanon asekatkentaajuttuun? Poliisi (isä) tutki asian, rangaistuksia ei seurannut, selvittiin torumisella..

Tarvala

Vain vuosi Juvan kartanossa, kun terveystalo Tarvala valmistui kesällä 1948. Se oli varmaan Suomen kansaterveystyön upeimpia pilottihankkeita. Sinne muuttivat kirkonpuoleisen pään yläkertaan terveysisärikätilä, alakertaan neuvola, hammaslääkäriin ja lääkäriin vastaanotto. Knaapin puoleiseen yläkertaan konstaapeli Kurri ja alakertaan kanttori-kunnan-sihtööri Lehtonen. Näiden väliin yläkertaan kansakouluntarkastaja Korpijärvi, myöhemmin keinosiementäjä Suokas. Rakennus oli osin keskeneräinen, mm. yläkerran ison kirjastosalin ja alakerran toimistojen korkkilevyllä olivat asennattamatta. Niiden asennuksessa käytetyn liiman - mustan tökötin - haju ei koskaan unohdu aivoista.

Mikä muutos elämässä. Kerrostalo, keskuslämmitys, vesivessa. Ei kuitenkaan kylpyammetta, suihkua tai lämmitä hanavettä - tuntemattomia uudenajan turhuuksia. Yhteinen sauna ja pesutupa olivat alakerrassa. Isä toimi talonmiehenä, hoiti keskuslämmityksen, joka toimi koivuhaloilla ja koksilla. Niiden varastoinnissa tarvittiin poikienkin apua. Polttoainetta oli pakkasöinä käytävä yölläkin lisäämässä. Äiti vastasi kirjaston tilojen siisteydestä.

Kirjasto oli ihan seinän takana ja sitä hoiti kivikasvo Hannes Heikkilä. Se oli ovi isoon maailmaan. En ollut kiinnostunut ns. maailmankirjallisuudesta, mutta tekniikasta sitäkin enemmän. Nuoren kokeilijan ja keksijän kirjan osasin ulkoa. Rakentelin tuuli- ja vesimyllyt ja lopuista ohjeistarakentelin suuria haaveita. Sähkömoottoreiden valmistuksessa pääsimme hyvin pitkälle.

Pakko kertoa yhdestä kirjaston kirjasta: Nuoren naisen tai äidin kirja. Kuumeisesti yritin selvittää vastasukupuolen alavartalon anatomiaa - apuna ei ollut r-kioskia tai muuta kuin tuo kirja. No sen piirrettyihin anatomisiin kuviin joutui lisäämään melkoisen määrän mielikuvitusta saadakseen yhdistettyä perhesaunan lauteilta saadut näköhavainnot kirjan tietoihin. Hannes Heikkilä oli uteliaisuudesta selvillä, hän vaihteli kirjan paikkaa ja piilotteli sitä jonkin alahyllyille Dostojevskien sekaan. Turhaan, sillä kotkansilmämme löysivät sen vaikka pimeässä. Lääkärikoulussa anatomia tuli opiskeltua myöhemmin perusteellisesti, eipä tuosta esiopiskelusta juuri apua ollut, tosin ei haittakaan.

Tarvalassa meillä oli nykymuodin mukaan todella hyvin toimiva yhteisöllisyys, oltiin hyvin läheisesti tuttuja. Jengissä oli noin 10 kaveria, jokainen osasi jotain paremmin kuin toinen. Itselleni syntyi mainio suhde polkupyörään, sillä terveystaloa vastapäätä oli tienviitta, jossa oli polkupyörän etupyörä ja teksti LUJA J. Laaksosen polkupyöräkorjaamo. Sinne oli matkaa puolisen kilometriä. Se oli oikea unelmaverstaas, jossa oli kaikkea mahdollista polkupyöristä. Jussi Laaksosen oli isäni hyvä kaveri, niinpä hän sai lainaksi myllyreissuille Kyröön Jussin 20-luvunkanttiautoa: ESSEX SUPER SIX. Sillä vierailimme joskus isoisän luona Mellilässäkin. Muistan Huovinrinteen hiekkaharjujen kohdalla katsoneeni miltä tie näytti auton lattialankkujen raoista katsottuna. Jussi opetti asioita, jotka ovat

Pyykkipäivä jokirannassa 1949. Vas. Aulis Heikkilä, kanttori-kunnansihtööri Aarne Lehtonen, Eero, poliisi Viljo Kurri, minä, Lauri Lehtonen, Aili Kurri ja Liisi Lehtonen. Taustalla veivaa uuden aikaista pesukonetta Timo Lehtonen.

minua seuranneet tiiviisti. Pääharrastuksenani on entisöinti, kuuden museoauton jälkeen "erikoistuimien" museovenemootto-reihin - niitä on parisataa esillä Turussa Forum Marinum-merimuseossa. Siellä on nyt minun verstaani - ei se vedä vertaa Jussin pajalle, mutta on siellä Lujamerkinen miestenpyörä varustettuna kotimaisella Sysy-apumoottorilla.

Kamerakin tuli kuvaan mukaan. Enoni oli Sexima Oy:n edustaja - firma myi neuvostoliiton tekniikkaa (ei seksiä) - ja hän myi isälleni KOMSOMOLETS (nuorisoliittolainen) 6x6 kameran, jolla koko Tarvasjoen 1949 jälkeinen historiamme on tallennettu runsain kuvin. 1950 syntynyt pikkusisko, Liisa, pääsi heti kuviin ja on hyvä kohde kuvien ajoituksessa.

Isän työ. Se oli yleistä valvontaa mm. iltamissa, pikkurikosten selvittelyä, ulosotto- ja lupa-asioiden hoitoa, käräjien istumista. Kerran ilkkuriset isot pojat olivat seurantalonsyysiltamien yhteydessä irrottaneet juhlijoiden pyöristä lamput ja dynamot. Asian selvittyä olohuoneeseemme ilmestyi parisataa lamppua ja

on esim. kirjaston historiassa - turha sitä tässä toistaa.

Horrinen

Tammikuussa 1951 muutimme omaan taloon Horriisiin Sepän taloon, siihen Tahilan viereen, jossa nykyisin harjoittaa kauppapuutarhaa Matti Santanen. Heti ensimmäisenä kesänä talo koki "kasvojenkohotuksen". Latokylän Arvon ja Raimon ammattitaidolla rakentui uusi eteisos ja sen päälle parveke, yläkertaan pari uutta huonetta, tiilikatto, kaikkiin rakennuksiin uusi pintaväri jne. Ulkoiset olosuhteet olivat vähän toiset kuin terveystalossa, mutta nyt paikka oli oma. Vesivessaakaan en jäänyt mitenkään kaipailemaan, puuseessä oli lämmin tunnelma, paitsi pakkasella.

Isä hoiti poliisiasioita, ajoneuvona oli jo ennen sotaan hankittu paksurenkainen Tunturi-polkupyörä. Miltei joka päivä oli asiaa kirkolle - postiin, kunnanvirastoon, sivukylille jne. Pyry- ja pakkaspäivinä asiat saivat odottaa parempia kulkukelejä. Muutaman hehtaarin tilalla riitti askaret-

Horrinen Sepän tila 1951. Kuva Jouko Kurri.

dynamo odottamaan oikeaa omistajaa. Opin taas niistäkin paljon, merkit ja mallit ovat päässä vieläkin. Omistajaa vaille jääneistä dynamoista purimme itsellemme käämilankaa sähkömoottoreihimme.

Se koulu taas. Tarvalan aikana kävin yläkoulun 3. ja 4. luokan Euran koulussa Sirkku Aaltosen ollessa opettajana. 50-keväällä hyvä kaverini Mansikkaniemen Hannu sanoi, että tule mukaan. Mennään yhdessä hakemaan opelta todistus, joka tarvitaan yhteiskouluun pyrkimiseen. Minä menin ja ilmoitin isälle, että pyrin oppikouluun. Aluksi isä pani vastaan - siitä tulisi vain kustannuksia - myöntyi lopulta. Alkukesästä 1950 äiti laittoi mai-topullon ja voileivät isän salkkuun. Musta IC-merkinen -49 350 cm3 neukkumoottoripyörä polkaistiin käyntiin ja Kyröön. Siinä koulun männikössä isä odotteli, kävin välillä syömässä eväitä ja sanomassa isälle, että ei ole vaikeuksia. Jälleen yksi askel eteenpäin poliisin pojan elämässä, oppikoulu alkoi syksyllä 1950.

Hannu Mansikkaniemi oli yksi elämäni kulkuun suuresti vaikuttanut kaveri. Olimme luokkatoverukset melkein koko kansa- ja oppikouluvaiheen ajan. Hannun kirjoittama pikkujuttu poliisiin Joukosta

ta - heinää, viljaa ja perunaa viljeltiin. Karjaa oli yksi lehmä, sika, vasikka tai pari ja 30 kanaa. Maitoa lähti meijeriin, kananmunia vietiin maksuvälineeksi Suurilan kauppaan.

Taloudellisesti oli aika tiukkaa, meidän kahden veljeksen oppikoulunkäynnin kustannukset muodostuivat linja-auto- ja lukukausimaksuista, koulutarvikkeiden hankinnasta jne - taskurahoja ei juuri ollut. Tiukassa vaiheessa äiti kävi Turussa LSO:n einestehtaalla leipomassa karjalan piirakoita. Hänen työpäivänsä olivat huikeita: karjanhoitoa aamuin illoin, päiväksi Turkuun bussilla, 6-henkisen perheen ruoka- ja vaatehuolto. Jaksoi kun burnoutia ei oltu vielä keksitty. Lauantaisin siivottiin, tehtiin piirakat, karjalanpaistit ja kaurakiisselit ihan kuin Karjalassa. Äiti oli taitava pitokokki, täytekakuntekijä ja myöhemmin jopa Keski-Suomen piirakkamestari.

Meitä poikia oli taas jengi: Tahilan Paavo, Jääskeläisen Mikael, Lempisen Teuvo, Vuorisen Esko, Tammisen veljekset jne. Talvella jokitörmään tehtiin hyppyreitä, jäälle jopa luistinrata. Surkeilla mononpohjaan ruuvattavilla nurmiksilla ja jopa laudanpalaan kiinni-

tetyillä sahanteränpalasilla ns. luisteltiin. Oli siellä Tammisillapäin ihan puusta tehty hyppymäki, josta lennettiin yli 15 m hyppyjä. Kerran uskalsin yrittää. Kesällä samea joki tarjosi uimapaikan. Ennen Herrasmannin siltaa oli vähän leveämpi paikka, sen nimi oli "elefantin korva". Iilimatoja piti pelätä, pyrkivät tarttumaan jalkoihin. Hellekausina oli toinenkin ongelma - Ojalan teurastamo. Se laski juoksevat ja osin kiinteätkin sivutuotteet suoraan joen sivuojaan. Helteellä virtaamaton joki haisi ja sukelluksesta noustessa päässä saattoi olla 3 korvaa - kaksi omaa ja yksi tukkaan tarttunut puolimätä sian irtokorva.

Näkemiin Tarvasjoki

1954 isä katsoi taloudellisen selviytymisen niin vaikeaksi, että päätti etsiä vähän isompiin ympyröihin. Yhden pitäjäpoliisin lähes jatkuva päivystysvelvollisuus alkoi tuntua liian raskaalta. Et-sinnän tulos johti 1.10.1954 Saarijärvelle Keski-Suomeen. Pitäjässä oli n. 10000 asukasta ja 5 poliisin ja nimismiehen muodostama työryhmä. Siirto oli hyvin onnistunut. Tuloksekasta työtä riitti ja toimeliaisuus laajeni jopa radio- ja televisioliiikkeen paikallisedustajaksi, oli paljon asianajotyötä, ison sähköyhtiön perintätoimi ja muuta. Hän osti 1956 kirkon läheltä, järven rannalta upean vanhan apteekkarin kiinteistön, kustansi lasten opiskelun varsin pitkälle. Me lapset olimme kaikki mahdolliset loma-ajat jos-sain palkkatyössä. Itse rahoitin opiskelun jo alkuvaiheessa kesäisin hyvin palkatulla asfalttityöllä. Ensimmäisen kerran hain isän takaamana opintolainaa 1967, kun piti saada oma auto, käytetty Fiat 850!

Isä otti välillä itsestään kiinni niskasta, kun ylipaino kiusasi. 1968-69 hän laihdutti parikymmentä kiloa. Hän hiihti paljon ja oli innoissaan hyvästä voinnistaan, sillä sydänoireita ja pieni infarktinkin oli ehtinyt olla. Sunnuntaina 1.3.1970 hän lähti pyryssäällä hiihtokilpailuun, matkalla tuli murheit - ohihiihtäjien tarjoamaa apua hän ei suostunut vastaanottamaan, vaan hiihti lähimpään maalaistaloon. Sen väki oli jumalanpalveluksessa -48-vuotias isäni löytyi heidän palattuun talon portaille tuupertuneena pyrylumen peittämänä.

Lopuksi

Mitäs jos ei olisi tullut evakkovaihetta? Sieltä Kurkijoen Alhon kylän pikkutilalta olisi ollut kuitenkin "pakko" lähteä pois. Se ei olisi elättänyt isoa perhettä. Tuskinpa rauhanomaisen lähdön jälkeen olisi voinut tutustua niin syvästi pohjalaisen mahtitalon, varsinais-suomalaisen kulttuurikartanon tai terveystalon olemukseen. Ja kaikki tuo oman identiteetin kehityksen tärkeimmässä vaiheessa. Tuo Horrinen pientila oli melkein identtinen Alhon tilan kanssa, siksi varmaan isä sen hankkikin. Vaan pakko oli siitäkin lähteä pois.

Entäs jos isäni ei olisi reagoinut poliisikouluun. Me olisimme alkaneet rakentaa Mellilästä meille osoitetulle autiolle, joutomaa-jokivarsitontille olemattomista pula-ajan aineksista taloa, niin kuin monet siellä ja Tarvasjoellakin tekivät.

Jos ja jos. Vähitellen olen oppinut yhden asian: asioilla on taipumus kääntyä parhainpäin. Eiköhän tässä kerrottukin sitä osoita.

Tämä nykyinen kotini Turussa on kahdeksas vakituinen asuinpaikkani - opiskeluun ja erikoistumiseen liittyvät jaksot on poissuljettu. Kerran evakko - aina evakko tai matkailu avartaa.

Yksi tuore polkupyöräjuttu oli unohtua. Seppälän poikien pyöräpajalla (nykyisin tiilipaja) näin miten pyörän vanteisiin ja lokasuojiin vedetään väriraidat, vedin sellaiset tänään -57 naisten Tunturiin. Myöhäiset kiitokset opista ja poikien äidin keittämästä hyvästä kahvista. Se oli 1952-53 se raitakoulu.

Jouko Kurri
poliisinpoika

Kertoja on evp. Puolustusvoimien röntgenylilääkäri, lääkäriteversti-luutnantti Jouko Kurri